

**PĂRINTELE IACHINT
STAREȚUL ȘI DUHOVNICUL**

SFÎNTA MĂNĂSTIRE PUTNA

PĂRINTELE IACHINT,
STAREȚUL ȘI DUHOVNICUL

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Părintele Iachint, starețul și duhovnicul / carte tipărită cu binecuvântarea

IPS Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților ; ed. îngrijită de

Arhim. Melchisedec Velnic și obștea Mănăstirii Putna. – Putna :

Editura Nicodim Caligraful, 2015

ISBN 978-606-93481-2-3

I. Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

II. Melchisedec Velnic, arhimandrit (ed.)

281.95

PĂRINTELE IACHINT, STAREȚUL ȘI DUHOVNICUL

CARTE TIPĂRITĂ CU BINECUVÂNTAREA
ÎNALTPREASFINȚITULUI PIMEN,
ARHIEPISCOP AL SUCEVEI ȘI RĂDĂUȚILOR

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE
ARHIMANDRIT MELCHISEDEC VELNIC
ȘI OBȘTEA MĂNĂSTIRII PUTNA

EDITURA NICODIM CALIGRAFUL
SFÂNTA MĂNĂSTIRE PUTNA

2015

DUMNEZEU ÎI OCROTEA PRIN RUGĂCIUNILE LUI¹

*Înaltpreasfințitul Pimen,
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăușilor*

Când ne amintim și facem vorbire despre părintele Iachint, în mintea noastră, a celor care l-au cunoscut, a celor care au lucrat împreună cu sfinția sa, apare chipul monahului blând și smerit, al omului care își acoperă viața de nevoitor în rugăciune și păstrarea curăției inimii. Se așeza la rugăciune în chilie după o amănunțită pregătire vestimentară, ca cel care avea conștiința vie că stă înaintea lui Dumnezeu, cu Care trebuie să vorbească cu ajutorul cuvintelor pravilei rânduite de Sfinții Părinți purtători de Dumnezeu; rugăciunea era de durată, mult, mult, peste o oră, de multe ori poate și două.

Permanent a fost un adevărat părinte duhovnicesc; zăbovea atât în ascultarea, cât și în povățuirea celui care venea cu toată încrederea față de un părinte duhovnicesc; îi păstra pe toți prezenți în pomelnicul său personal; credincioșii îl aveau la rândul lor înscris alături de cei dragi ai familiei.

Ca ghid al mănăstirii, în perioada comunistă, pătrundea în inimile celor pe care-i conducea la vizitarea bisericii și a

¹ *Fărăme dintr-o existență exemplară. Arhimandritul Iachint – un stareț simbol, carte inițiată, alcătuită, îngrijită și editată de Preasfințitul Calinic Botoșăneanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor, Ed. Gedo, Cluj-Napoca, 2005.*

muzeului; cei veniți pe linie de partid erau cuceriți sufletește de învățătura creștină, izvodită din cele pe care „turiștii le vedeau” atât în biserică, precum și în muzeu; nu oricine putea să pătrundă în inimile puternicilor zilei, când credința era oprimată și sentimentele patriotice înăbușite. Părintele Iachint reușea ca nimeni altul; desigur, era lucrarea lui Dumnezeu, prin bunătatea și curăția inimii; era așteptat și o oră de grup, până termina de explicat grupului anterior; cei care așteptau își pierdeau de multe ori răbdarea, dar la apariția părintelui Iachint fețele tuturor se înseninau, simțind că în fața lor a apărut *un om al lui Dumnezeu*.

Ca stareț, călăuzea obștea prin pilda vieții sale: râvnitor la rugăciune, conștiincios în tot ceea ce întreprindea spre bunul mers al gospodăriei. Era greu și de multe ori chiar imposibil de procurat materiale de construcție necesare restaurărilor așezământului. Așa erau legile sau dispozițiile față de Biserică; pentru părintele Iachint nu era însă nicio opreliște. Cei care aveau răspunderea administrării materialelor interzise a se da mănăstirilor aprobau cu tot respectul și deschiderea sufletească; drept urmare a discuțiilor celor mari cu părintele Iachint, starețul Mănăstirii Putna, ei se ofereau să contribuie cu materiale de cea mai bună calitate pentru șantierul de restaurare de la Putna; mai mult, acești oameni mari, care încălcau niște dispoziții superioare prin livrarea materialelor interzise pentru mănăstiri, nu păteau nimic; Dumnezeu îi ocrotea prin rugăciunile părintelui Iachint.

Ca stareț, a știut să țină cumpănă „între Marta și Maria”, dând întâietate celor ale Mariei.

Când ne amintim de părintele Iachint, ne amintim de *Omul lui Dumnezeu*.

PĂRINTELE NOSTRU

*Arhimandrit Melchisedec Velnic,
Starețul Mănăstirii Putna*

În 26 iunie 1998, cimitirul Putnei ascundea sub brazdă trupul blândului Iachint, trupul Părintelui nostru stareț și duhovnic, cel care i-a călăuzit pe viețuitorii Mănăstirii Putna și pe creștinii din Bucovina timp de aproape jumătate de veac.

A adormit în scaunul de spovedanie, așa cum frumos avea să noteze Înaltpreasfințitul Calinic al Argeșului în *Cartea de onoare* a mănăstirii: „Marele gospodar, piosul înțelept și mai ales dulce duhovnic a adormit în scaunul de spovedanie cu capul plecat spre inima iubitoare și cu mâna dreaptă întinsă încă pentru alte multe dezlegări”.

Faptul că a adormit în scaunul de spovedanie spune mult. Diavolul urmărește călcâiul, adică sfârșitul vieții noastre. Ca să poți să ajungi la un sfârșit frumos și luminat, trebuie ca mai întâi în interiorul tău să ai un echilibru deosebit, să-L ai pe Hristos. Numai atunci ești om cu adevărat, când Îl ai în interiorul tău pe Hristos. Inima să-ți bată pentru Hristos, să dai cuvânt ca de la Hristos și, când slujești, să transmiți celor din jur Duhul lui Hristos, toți să vadă că tu Îl trăiești pe deplin pe Hristos. Părintele Iachint ne-a arătat și aceasta de nenumărate ori, pentru că întreaga sa viață a trăit cu ochii ațintiți asupra lui

Iisus (cf. Evr. 12, 2). De aceea, el a spus unui ucenic: „Mă silesc să-L am pe Hristos Domnul înaintea ochilor”, iar acesta este cel mai important lucru în viața noastră.

Al nostru părinte și duhovnic s-a remarcat în mod deosebit prin smerenie, blândețe și dragoste. Cercetând pe Sfinții Părinți, vedem foarte bine că la dragostea lui Hristos nu se poate ajunge fără smerenie. Smerenia a fost virtutea care l-a împodobit în mod deosebit. Din smerenie s-a născut blândețea, blândețe cu care i-a călăuzit și i-a binecuvântat pe creștinii care i-au bătut la ușă, iar din blândețe s-a născut dragostea, fără de care nimeni nu poate să vadă pe Dumnezeu (cf. Evr. 12, 14).

„Rugăciunea este susținătoarea întregii lumi”, ne spune Sfântul Ioan Scărarul. Nu poți să te rogi fără prezența lui Hristos, iar prezența lui Hristos nu vine oricum, ci vine din virtuțile amintite: din smerenie, din blândețe, din dragoste. Fără de smerenie nu putem vorbi despre o trăire a prezenței lui Hristos, iar prezența lui Hristos au simțit-o ucenicii în el.

Părintele Iachint s-a învrednicit de darul duhovniciei. A fost un purtător de Dumnezeu și întru el s-a văzut de nenumărate ori lucrând harul lui Dumnezeu. A fi duhovnic nu este un lucru la îndemâna oricui. Nu oricine poate să dea cuvântul care vine de la Dumnezeu. Sfântul Apostol Pavel spune în Epistola I către Corinteni că avem în viață mulți învățători, dar puțini părinți (cf. 1 Cor. 4, 15). „Puțini părinți” se referă la părinții purtători de Duh, harismatici, la părinții care ne dau cuvântul care vine de la Dumnezeu și care ne așază pe noi în lucrarea lui Dumnezeu. Duhovnicia nu se învață numai din cărți, ci duhovnicia se ucenicește. Ucenicia nu se face altfel decât slujind pe aproapele în duhul dragostei și jertfei lui Hristos. Împodobit cu smerenie, cu blândețe și cu dragoste, a

avut harisma duhovniciei și a știut să dea fiecăruia cuvântul de la Dumnezeu.

Dacă cineva ne-ar întreba ce ar trebui pentru regenerarea vieții duhovnicești din mănăstiri și din societate, răspunsul ar fi unul singur: duhovnici iscușiți, așa cum într-o familie e nevoie de mame iubitoare și jertfitoare. Și acum, după ani și ani, cât de mult nu am avea nevoie de blândețea, de dragostea Părintelui Iachint, de mâna mângâietoare și caldă a tainicului duhovnic!

În *Anul omagial al misiunii parohiei și mănăstirii azi și Anul comemorativ al Sfântului Ioan Gură de Aur și al marilor păstori de suflete din eparhii*, redăm în acest volum cuvinte ale Părintelui Iachint și nădăjduim ca ele să îl aducă în fața noastră, a tuturor, pe blândul, bunul și iubitul nostru Părinte, starețul și duhovnicul Putnei în vremuri grele. Îl lăsăm pe el să vorbească prin cuvântul purtător de Duh.

Putem spune că Părintele Iachint era asemenea părinților sporiți despre care citim în paterice. El a reușit să adune toate virtuțile. Cu ce daruri nu a fost înzestrat? Când Duhul cel Preasfânt sălășluiește în om, atunci și dragostea, și bunătatea, și blândețea, și îndelunga-răbdare, și facerea de bine, cum spune Apostolul Pavel la Galateni (cf. Gal. 5, 22), toate se sălășluiesc întru el. Așa a fost și Părintele Iachint. În el am găsit pe călugărul smerit, pe rugătorul fierbinte, pe postitorul aspru, pe slujitorul plin de fiorul divin, pe duhovnicul iscusit, care a dat cuvânt de la Dumnezeu, ziditor și înălțător, pe primitorul de străini și pe starețul bine-chivernisitor al casei lui Dumnezeu. Toate acestea au făcut din el un *Părinte* pentru tot omul care îl întâlnea și, pentru noi, obștea acestei mănăstiri, el rămâne *Părintele nostru*.

Praznicul Adormirii Maicii Domnului,
15 august 2015

REPERE BIOGRAFICE

Părintele arhimandrit Iachint Unciuleac s-a născut la 10 septembrie 1924 în satul Mănăstirea, comuna Dăgâța, județul Iași, primind la botez numele Ioan. Părinții săi, Anton și Aneta, creștini evlavioși, au mai avut încă patru copii: Ștefan, Leon, Elena și Alexandru (viitorul ieromonah Alexie). Printre strămoșii săi s-au numărat mai mulți preoți. Urmează școala primară în satul natal, plăcându-i în special religia și istoria.

La vârsta majoratului, fiind război, a fost înrolat în armată, iar la întoarcerea de pe front s-a înscris la Școala de cântăreți bisericești din Roman.

După absolvire, în 1951, la 27 de ani, intră în Mănăstirea Sihăstria. La 20 decembrie 1953 este tuns în monahism, primind numele Iachint, iar pe 21 mai 1954 este hirotonit ierodiacon de către mitropolitul Sebastian Rusan.

Cu binecuvântarea părintelui său duhovnicesc de atunci, ieroschimonahul Daniil (Sandu Tudor), urmează Seminarul Monahal Superior de la Mănăstirea Neamț, iar în 1955 viețuiește o perioadă la Mănăstirea Slatina.

În 1956, sinodul Mitropoliei Moldovei hotărăște înnoirea vieții duhovnicești din Mănăstirea Putna. Pe 21 mai, 13 monahi de la Sihăstria, printre care și părintele Iachint, și 8 monahi de la Mănăstirea Slatina vin la Putna, stareț fiind numit părintele arhimandrit Dosoftei Moraru.

Părintele Iachint primește ascultarea de secretar al mănăstirii și apoi pe cea de ghid. Ca ghid, el a reușit să prezinte ca nimeni altul chipul de sfințenie și jertfă pentru țară al Sfântului Ștefan cel Mare, încât cuvintele sale au schimbat multe vieți.

La 1 ianuarie 1958 a fost hirotonat ieromonah de către Preasfințitul Parthenie Ciopron și hirotosit duhovnic.

În 1959, în urma Decretului 410, o mare parte dintre viețuitorii Mănăstirii Putna sunt alungați din mănăstire, dar Părintele Iachint rămâne, pentru că avea studii teologice.

În 16 decembrie 1966 este hirotosit protosinghel, iar în 1976 obține licența în Teologie, la Institutul Teologic Ortodox de Grad Universitar din București.

Începând cu 1 august 1977, părintele Iachint este numit stareț, urmând părintelui Gherasim Cucoșel, care fusese ales episcop. În 6 aprilie 1980 este hirotosit arhimandrit.

Cu multă răbdare și iscusință, reușește să protejeze obștea de presiunea regimului comunist și să continue lucrările de restaurare începute în perioada anterioară: reconstruirea chiliilor de pe latura de nord a incintei, refacerea paraclisului Sfinților Apostoli Petru și Pavel, reclădirea pe vechile temelii a Casei domnești, refacerea zidului de incintă și reamenajarea cimitirului mănăstirii. A ajutat și alte mănăstiri, precum: Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava, Voroneț, Probota, Râmeț.

La 1 decembrie 1992, la vârsta de 68 de ani, se retrage din stăreție, continuând lucrarea duhovnicească.

La 74 de ani, în seara zilei de 23 iunie 1998, în ajunul praznicului Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, către orele 18.00, după ce a spovedit un ucenic apropiat, a rămas singur în chilie, rugându-se lui Dumnezeu, și așa și-a dat duhul în mâinile lui Hristos, în scaunul de spovedanie.

A fost înmormântat vineri, 26 iunie 1998, în cimitirul mănăstirii pe care a slujit-o cu vrednicie 42 de ani.

PRIMA CONVORBIRE DUHOVNICEASCĂ²

– interviu realizat de Părintele Ioanichie Bălan –

Mănăstirea Putna este o mănăstire simbol, o adevărată cetate a evlaviei ortodoxe, a culturii medievale monahale, a simțirii interioare și a istoriei noastre străbune. Însuși cuvântul „Putna” este un cuvânt sacru pentru noi toți. Este așezarea monahală cea mai nordică a Moldovei, care întreține peste secole dreapta credință și unitatea sufletească a românilor. Aici se laudă Dumnezeu de peste cinci sute de ani. Aici doarme somnul de veci cel mai mare domn al Moldovei – Ștefan cel Mare. Aici stau de veghe călugării noștri iubitori de Hristos în neadormită rugăciune, cu candelile aprinse. Aici, în fața Sfântului Altar și înaintea mormântului lui Ștefan cel Mare, fiecare se simte mic, fiecare se smerește, fiecare se roagă mai mult, își umezește ochii de lacrimi, se înfrățește cu aproapele său și se îndeamnă cu bărbăție în lupta vieții, știind că fără jertfă, fără luptă și credință în Dumnezeu, nimeni nu poate birui, nimeni nu se încununează în cer.

Cel mai vechi călugăr din Mănăstirea Putna, care ține candela evlaviei aprinsă aici de aproape trei decenii, este blândul

² Arhim. Ioanichie Bălan, *Convorbiri duhovnicești*, I, ediția a II-a, Ed. Episcopiei Romanului și Hușilor, 1993.

arhimandrit și stareț Iachint. Numele Preacuvioșiei Sale este cunoscut în toată țara, devenind unul dintre cei mai populari stareți ai mănăstirilor noastre din prezent.

Pe părintele Iachint, însă, cu greu îl poți găsi la chilie. Ori este la rugăciune în biserică. Ori supraveghează vastele lucrări de restaurare. Ori stă înaintea numeroșilor pelerini de aproape și de departe, care vin la Putna să se închine lui Dumnezeu, să se întărească sufletește și să aprindă o lumânare la mormântul marelui ctitor de țară și apărător al Creștinătății, sau care vin să primească cuvânt de întărire și mângâiere în necazurile vieții. Toți îl solicită, toți îi cer cuvânt și doresc să-l asculte, căci părintele Iachint le vorbește ca un adevărat părinte, ca un bătrân înțelept și iubitor de Dumnezeu și de oameni. Iar cuvintele sfinției sale, pline de har și de căldură, trezesc conștiințele, angajează inimile, dau emoții, izvorăsc lacrimi, aduc speranțe și îmbărbătează multe suflete.

În liniștea unei nopți de vară, după orele târzii de rugăciune, zăbovesc un ceas de vorbă cu părintele Iachint. Răspunsurile Preacuvioșiei Sale la întrebările mele le redau întocmai în rândurile ce urmează.

Care a fost rolul duhovnicesc, cultural și patriotic al Mănăstirii Putna de-a lungul secolelor pentru Moldova și țara noastră, în general?

Este delicată și riscantă o astfel de împărțire a rolului ei. S-ar putea mai curând afirma că acestea sunt de fapt aspecte ale unui singur rol al Mănăstirii Putna: permanența spirituală a iubirii de Dumnezeu și de oameni și menținerea conștiinței acesteia de-a lungul secolelor. Această conștiință este ridicată la culmi de trăire prin exemplul personal al călugărilor ce s-au jertfit la Putna în rugăciune și smerenie și prin personalitatea creștinului și nebiruitului apărător al Ortodoxiei și al Moldovei,

Ștefan cel Mare. Rolul Putnei a fost și rămâne unul singur: să fie peste veacuri o candelă vie, aprinsă în nordul Moldovei, spre lauda lui Dumnezeu și luminarea neamului. Să fie o vatră caldă pentru suflete, școală a evlaviei pentru călugări și credincioși și liman de întărire și înfrățire pentru noi toți.

Ce înseamnă Mănăstirea Putna în conștiința credincioșilor din Bucovina, din Maramureș și din întreaga țară? Cum a reușit această mănăstire să mențină unitatea de credință ortodoxă în partea de nord a țării noastre?

Dacă a transpune în cuvinte rostite sau scrise realitatea lumii materiale nu este prea greu pentru cei care stăpânesc meșteșugul acesta, în schimb, a transpune o conștiință sau o stare de spirit este foarte greu. Ce înseamnă Putna pentru moldoveni, mai ales pentru cei din Bucovina, nu se poate spune, ci doar se poate vedea, auzi și simți. Această însemnătate răzbate din șirurile nesfârșite de credincioși ce se adună cu miile la marile sărbători de la Paști sau Crăciun și la marile aniversări legate de personalitatea lui Ștefan cel Mare, precum: 2 iulie, ziua morții lui, 15–16 august – hramul mănăstirii și pomenirea ctitorilor – și 27 decembrie, ziua numelui și prăznuirea Sfântului Mucenic și Arhidiacon Ștefan. Dacă fiecare creștin își pomeneste morții săi până la 7 ani și apoi la praznicile respective cât timp trăiește, Ștefan cel Mare, însă, este pomenit neîncetat de călugări și credincioși de 480 de ani!

Unitatea de credință a neamului rezidă în unitatea ce există între Biserică, popor și voievozi. În tot trecutul țării noastre nu se cunoaște, ca la alte popoare sau confesiuni, o ruptură între aceste trei entități. Ele sunt ipostaze ale ființei noastre naționale. Și vom dăinui în istorie atâta timp cât vom păstra această unitate, cu Dumnezeu și cu oamenii.

Între Moldova și Transilvania, între Bucovina și Maramureș a fost dintotdeauna o strânsă colaborare, o legătură religioasă și etnică. Cum explicați aceste profunde legături spirituale dintre ardeleni și moldoveni?

Legătura etnică și sufletească dintre ardeleni și moldoveni, dintre toți românii, a fost dintotdeauna, este și va rămâne cât va fi neamul. Ea se sprijină pe trei piloni sau entități de bază: credința ortodoxă unitară din primele veacuri în tot spațiul românesc, conștiința națională de frățietate și de origine latină și limba. Deci credința dreaptă în Dumnezeu, originea latină și limba străbună ne-au ținut uniți sufletește aproape două mii de ani. Munții Carpați nu ne despart, ci ne unesc pe unii cu alții. Ei formează coloana vertebrală a neamului nostru. Conștiința națională a românilor s-a împletit cu cea religioasă, ceea ce a permis poporului român să reziste în decursul istoriei sale foarte frământate. Pe ardeleni îi atrage Moldova îndeosebi prin numeroasele ei mănăstiri, începând cu Putna, Sfântul Ioan de la Suceava, Neamț, Sihăstria, Agapia, Bistrița și Catedrala din Iași, unde se află Cuvioasa Paraschiva. Apoi îi mai atrag blândețea și deschiderea interioară a moldovenilor. Doar se știe câte mii de ardeleni, sate întregi, se strămutau dincoace de Carpați în vremuri de persecuții și conviețuiau cu moldovenii. La fel, sute de călugări ardeleni, unii foarte sporiți duhovnicește, se nevoiau în toate marile noastre mănăstiri moldovene.

Cunoașteți de ce sunt ardelenii, mai ales cei din nord, atât de legați sufletește de moaștele Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava?

Ardelenii, ca și moldovenii, iubesc în chip deosebit pe Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava, pentru că el este simbolul jertfei pentru Hristos, pentru credință. El simboliza suferințele românilor sub ocupație străină. Și, precum Sfântul Ioan de la

Suceava a primit să fie martirizat decât să se lepede de credința în Hristos, tot așa și frații ardeleni se îndemnau prin el ca mai bine să fie uciși, decât să se lepede de Ortodoxie. Apoi, ardelenii considerau capitala Moldovei, Suceava, și capitala românilor de peste Carpați, în lunga lor ocupație străină. Veneau aici pentru că nu aveau alți frați mai buni. Veneau la noi ca să se roage împreună cu noi, să cânte, să se îmbărbăteze, să primească ajutoare pentru bisericile lor, cărți de slujbă, daruri și chiar preoți misionari. Fără ajutorul Moldovei și al Țării Românești, românii din Transilvania cu greu ar fi putut rezista aproape o mie de ani sub ocupație străină.

Care sunt marile sărbători și hramuri mănăstirești în Moldova la care vin în pelerinaj numeroși ardeleni?

Trei sunt cele mai mari hramuri și pelerinaje din Moldova la care iau parte, alături de credincioșii noștri, mii de frați ardeleni. Întâi este hramul Mănăstirii Neamț, la Înălțarea Domnului, când vin în pelerinaj mulți credincioși moldoveni și ardeleni. Apoi este hramul Mănăstirii Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava, patronul Moldovei, în ziua de 24 iunie, cel mai național hram mănăstiresc din țară. Credincioșii din nordul, centrul și sudul Moldovei se întâlnesc, se roagă și slăvesc pe Dumnezeu împreună cu frații din Apuseni, Năsăud, Făgăraș și mai ales din Maramureș. Hramul de la Suceava este o sărbătoare a florilor și a înfrățirii românilor ortodocși de pretutindeni. Al treilea mare hram al Moldovei, la care vin poate cei mai numeroși pelerini, este la 14 octombrie, pomenirea Cuvioasei Paraschiva din Catedrala Mitropolitană din Iași.

La aceste mari hramuri se mai poate adăuga hramul Mănăstirii Putna, Adormirea Maicii Domnului, de la 15 august, când se adună mii de credincioși, îmbrăcați de slujbă. Hramul Putnei are un caracter religios și patriotic. Atunci toată Bucovina

este în sărbătoare. Țăranii, în costume naționale, ies pe drumuri, se adună la Putna, aprind sute de lumânări la mormântul lui Ștefan cel Mare, cântă cântece religioase și patriotice, iau parte la parastasul ctitorului, cheamă în casele lor închinători veniți de departe și le oferă gratuit masă în cinstea lui Ștefan cel Mare. Aceste hramuri și pelerinaje din Moldova au jucat un mare rol în menținerea unității de credință, de limbă și de simțire românească, neîntâlnite în altă parte. Hramuri similare cu pelerinaje de credincioși se întâlnesc și în Ardeal, mai ales la mănăstirile Nicula, Brâncoveanu, Rohia, Râmeț, Prislop și Bodrog, în ziua de 15 august, Adormirea Maicii Domnului. Este hramul cel mai iubit al ardelenilor.

Părinte Iachint, de când datează primele începuturi de viață monahală în vatra Mănăstirii Putna?

Din recente cercetări arheologice reiese că Mănăstirea Putna a avut și o epocă preștefaniană. Cu prilejul săpăturilor s-au găsit mai multe morminte vechi, chiar sub temeliile Casei Domnești, ceea ce dovedește că aici fusese un mic cimitir al unor sihaștri, din secolul al XIV-lea, necunoscut lui Ștefan cel Mare. Altfel nu și-ar fi construit palatul voievodal peste morminte. S-au mai aflat și unele documente care atestă aceste concluzii, că aici a fost o veche vatră sihăstrească, anterioară Cuviosului Daniil Sihastru. Poate tocmai de aceea s-a nevoit aici și Sfântul Daniil de la Voroneț. El continua o tradiție pustnicească mult mai veche.

Care este meritul Cuviosului Daniil Sihastru la întemeierea Mănăstirii Putna?

A fost un ctitor moral al Putnei, îndemnând pe Ștefan cel Mare, al cărui duhovnic era, să zidească acest locaș de laudă lui Dumnezeu, de evlavie și de veșnică odihnă pentru el și familia sa.

Care au fost epocile cele mai strălucite în viața duhovnicească și culturală a Mănăstirii Putna?

Cea mai strălucită epocă din istoria Mănăstirii Putna a fost cea de la început, adică din anul 1470 până în prima jumătate a secolului al XVI-lea. Acum ia ființă obștea de la Putna cu egumeni și duhovnici aduși de la Neamț, dintre cei mai sporiți. Acum ia ființă școala de caligrafi de la Putna, cu scriitori și miniaturiști foarte iscusiți, aduși tot de la Neamț. Acum ia ființă Școala domnească de muzică și broderie de la Putna, renumită până la Bizanț. În această epocă, Mănăstirea Putna ajunge din urmă Mănăstirea Neamț, a cărei fiică era. A doua epocă este cea din secolul al XVIII-lea, sub vestitul arhimandrit Vartolomei Mazereanu, care inaugurează la Putna o adevărată academie teologică românească și un curent de înnoire a vieții duhovnicești și culturale în nordul Moldovei. A treia epocă de înflorire duhovnicească a Mănăstirii Putna o așteptăm să vină! Avem speranță, avem vocație, avem dorință. Maica Domnului, patroana acestui sfânt locaș, ne ajută. Ne mai trebuie oameni de jertfă interioară, călugări plini de dragoste și smerenie, care să colaboreze cu energiile Duhului Sfânt printr-o trăire duhovnicească aleasă și prin o cultură teologică temeinică. Orice epocă de înflorire nu vine din afară, dictată de cineva, ci vine din sânul mănăstirii prin egumeni, duhovnici și călugări cât mai buni, cât mai iubitori de Dumnezeu și de oameni, gata să facă orice jertfă pentru mântuirea lor și a altora. Ne rugăm lui Dumnezeu să binecuvânteze toate mănăstirile cu astfel de trăitori iluminați de sus, ca să fie lumină pentru cei din jurul lor.

Care au fost cei mai buni stareți în trecutul Mănăstirii Putna?

De-a lungul istoriei sale sunt consemnați peste 70 de stareți, începând cu arhimandriții Ioasaf († 1484) și Paisie († 1502).

Fiecare dintre ei a pus câte o cărămidă la temelia Mănăstirii Putna. În secolul nostru, cei mai distinși au fost arhimandriții Teofil Patraș și Grigorie Volcinski. Începând din anul 1956, părinții Cleopa și Paisie au înnoit și reorganizat viața duhovnicească în obștea Mănăstirii Putna. Nu putem uita primăvara anului 1956, când un grup de 18 părinți și frați din obștea Mănăstirii Sihăstria, în frunte cu Protosinghelul Dosoftei Moraru, au fost transferați la Putna să înnoiască viața monahală de aici. Printre acei frați mă aflam și eu atunci. N-am regretat niciodată plecarea noastră la Putna. Dacă am făcut ceva sau încă nu, s-o spună alții. Noi am făcut totul să ne împlinim misiunea încredințată de răposatul mitropolit Sebastian.

Părinte Iachint, cum s-a realizat această înnoire duhovnicească la Putna? Cu ce s-a început?

Orice înnoire spirituală a omului, a mănăstirii și a bisericii, în general, se începe prin rugăciune. La Putna s-au rânduie mai întâi Sfânta Liturghie zilnică, utrenia la miezul nopții și toată rânduiala bisericească, ca la Mănăstirea Sihăstria. Toți luam parte la slujbele bisericii, toți cântam la strună, toți mergeam la ascultare, toți mâncam împreună și ne îmbărbătam unul pe altul. Oricât era de greu, începutul ni s-a părut așa de frumos... Rugăciunea și dragostea înnoiesc sufletul omului, mănăstirile și lumea întreagă. Iar părăsirea rugăciunii, a vieții de obște și dezbinarea dă rămă mănăstirile, familia și lumea. După aceea, am început a citi zilnic Psaltirea în biserică, câte două ore fiecare, începând cu starețul mănăstirii. Mai târziu s-au început și lucrările de restaurare a bisericii și a tuturor clădirilor.

Cum și-a desfășurat viața duhovnicească Mănăstirea Putna sub ocupația austriacă?

Deși s-au desființat schiturile din Bucovina și s-a limitat

personalul mănăstirilor, Putna s-a bucurat de un regim special. Pentru importanța și rolul ei istoric și cultural, austriecii au acordat subvenții personalului ei monahal, au acceptat funcționarea ei ca mănăstire, au restaurat biserica și o parte din chiliile, recunoscându-i drepturile ei materiale și daniile voievodale în toată perioada 1775–1918. Aceasta a făcut ca Putna să se mențină și candela rugăciunii să nu se stingă în biserică și la mormântul lui Ștefan cel Mare.

Spuneți-mi câteva cuvinte despre rolul Mănăstirii Putna pentru Bucovina aflată sub ocupație austriacă.

A menținut unitatea inimilor tuturor românilor din nordul Moldovei și al Transilvaniei, unitatea credinței ortodoxe și unitatea de gândire și simțire etnică, împotriva curentului de înstrăinare și de renegare a neamului și a sufletului românesc. Mai ales în sărbători, credincioșii se întâlneau la Putna, se rugau și cântau împreună cu părinții, se spovedeau, primeau Sfintele Taine, ascultau o predică bună, aprindeau lumânări la mormântul lui Ștefan cel Mare și se întorceau la casele lor mai întăriți în credință și speranță.

Dar despre semnificația serbării de la Putna din anul 1871 ce ne puteți spune, părinte Iachint?

A fost poate cea mai mare manifestație ortodoxă și românească la Mănăstirea Putna din tot secolul al XIX-lea. Călugări și preoți de mir, scriitori și muzicieni, studenți, militari și țărani, mii, zeci de mii s-au întâlnit în curtea ctitoriei lui Ștefan cel Mare. S-au rugat împreună, au cântat împreună, au cerut mila lui Dumnezeu peste țara noastră, au lăudat în cuvinte și cântări stropite cu lacrimi personalitatea și geniul lui Ștefan cel Mare; s-au îmbrățișat, s-au sărutat unii cu alții și așa s-au reîntors la casele lor. Dorința de unitate și simțul profund

patriotic s-au concretizat la Putna prin aducerea simbolică de pământ românesc din toate județele țării, ceea ce este un fapt unic în trecutul neamului nostru. Din anul 1871, Mănăstirea Putna a devenit și mai mult un altar simbol, o vatră de simțire și de vibrație sufletească fără egal în țara noastră. Sufletul acestei serbări l-au format Eminescu, Slavici și Ciprian Porumbescu.

Ce misiune duhovnicească împlinește astăzi Mănăstirea Putna?

Aceeași înaltă misiune evanghelică pe care o împlinește aici de peste cinci sute de ani. Menținem peste veacuri firul neîntrerupt al rugăciunii către Dumnezeu. Menținem zilnic Sfânta Liturghie și toată rânduiala noastră mănăstirească. Ne străduim să urmăm pe cât putem înaintașilor noștri, prin iubire și viață morală; menținem cât mai vie conștiința națională și simțul evlaviei ortodoxe în nordul Moldovei și al țării și mângâiem pe toți credincioșii care vin la Putna, îndemnându-i să asculte de Biserică, să nu-și părăsească dreapta credință, să-și crească copiii în frică de Dumnezeu și să trăiască în pace și iubire unii cu alții. Apoi, trezim sentimentul patriotic și dragostea de neam în inimile numeroșilor vizitatori, mai ales ale tinerilor noștri, vorbindu-le cu căldură de Ștefan cel Mare, de vitejia, de eroismul, de credința și de realizările din epoca lui. Deci, menținem nestinsă candela credinței și a neamului.

Părinte Iachint, în încheiere, ce sfaturi duhovnicești dați credincioșilor care vin la Mănăstirea Putna și tuturor fiilor sufletești pe care îi aveți?

Să iubească pe Dumnezeu și să-și păstreze dreapta credință ortodoxă, chiar cu prețul vieții lor. Să iubească pe oameni, ajutându-i după putere în nevoi. Să iubească Biserica și sfințele mănăstiri, să asculte de păstorii lor sufletești și să ducă o viață

morală în familie și societate, de adevărați fii ai lui Dumnezeu și urmași ai marilor noștri înaintași și ctitori de țară.

Ce sfaturi dați călugărilor ascultători, în calitate de stareț și părinte duhovnicesc?

Părinte Ioanichie, să ne rugăm unii pentru alții și împreună să laudăm pe Dumnezeu și pe sfinții Lui. Apoi să ne împlinim cu devotament făgăduințele noastre călugărești, să apărăm cu jertfelnicie credința ortodoxă, să îndemnăm cu timp și fără timp pe credincioși la o viață creștină morală, învățându-i tainele credinței, milostenia, înfrânarea, omenia și respectul pentru înaintași.

De vom face cele ce am făgăduit, de vom ajuta pe alții pe calea mântuirii, de vom iubi și ne vom smeri, avem toată nădejdea că nu trăim în zadar pe pământ și că vom fi primiți dincolo, în lumina lui Hristos.

A DOUA CONVORBIRE DUHOVNICEASCĂ³

– interviu realizat de Părintele Ioanichie Bălan –

Nu putem vorbi de mănăstirile românești fără să vorbim în chip deosebit de Mănăstirea Putna și nu putem vorbi de ctitoria lui Ștefan cel Mare de la Putna fără să amintim măcar câteva gânduri duhovnicești despre obștea și starețul ei, Arhimandritul Iachint Unciuleac. Îl cunosc de patru decenii, de pe când eram elevi în bătrânul oraș al lui Roman I Mușat. Pe atunci eram încă mici și nu bănuiam că vom sluji împreună pe Hristos în cinul monahal. L-am întâlnit și la Seminarul Monahal de la Mănăstirea Neamț. L-am însoțit și la Institutul Teologic din București. Am asistat reciproc la tunderea noastră în monahism și la hirotonie. Suntem legați duhovnicește cu inimile și ne bucurăm fiecare de bucuria celuilalt.

De peste 30 de ani, Arhimandritul Iachint a fost transferat de la Sihăstria, mănăstirea de metanie, la Mănăstirea Putna. Numele Sfinției Sale este de atunci cunoscut în toate satele din nordul Moldovei, devenind cel mai prețuit duhovnic și stareț în iubita noastră Bucovină. Jertfa Preacuvioșiei Sale este întreită. Pe de o parte, se ostenește să împlinească după putere făgăduințele

³ Protos. Ioanichie Bălan, *Convorbiri duhovnicești*, II, ediția a II-a, Ed. Episcopiei Romanului și Hușilor, 1990.

vieții monahale, care nu sunt deloc ușoare. Pe de altă parte, se jertfește, în calitate de stareț, să povățuiască obștea mănăstirii, formată din peste 25 de părinți, pe calea cea sfântă spre Hristos și să încheie lucrările de restaurare generală a ctitoriei lui Ștefan cel Mare. Iar peste acestea, în calitate de duhovnic este nevoit să se jertfească pentru călăuzirea și spovedania credincioșilor care vin de peste tot.

Întâlnindu-l în clipe de răgaz, am obținut de la Părintele Iachint câteva sfaturi duhovnicești pe care le oferim credincioșilor iubitori de Hristos în paginile de mai jos.

Ce trebuie să facem noi, monahii de astăzi, pentru a trăi cât mai aproape de Hristos?

Să facem și noi tot ce au făcut părinții noștri în trecut. Aceia se rugau neîncetat lui Dumnezeu. Să ne rugăm și noi. Părinții noștri fugeau de grijile și de ispitele lumii. Să părăsim și noi grijile pământești, mândria acestui veac, plăcerile trecătoare, vorbirea deșartă, clevetirea, odihna trupească, toate. Părinții cei de demult citeau Sfânta Scriptură și pe Sfinții Părinți și se osteneau să facă tot ce învățau aceștia. Să ne ostenim și noi a cunoaște, a face, a citi sfintele cărți, că ele ne vor rămâne pe viitor singurele călăuze spre Hristos.

Deci, dacă vrem să ne mântuim, să ne silim a împlini cu fapta cele trei voturi pe care le-am depus la tunderea în monahism și să urmărim în toate învățăturile și faptele Sfinților Părinți. Iar dacă încă ne temem de moarte și ne îndoim în inima noastră că nu ne vom mântui, să alergăm la milostenie. Adică, să ne rugăm pentru oameni, să mângâiem pe cei întristați și să miluim pe săraci după putere, că aceia se vor ruga lui Dumnezeu pentru noi și cu rugăciunile lor avem toată nădejdea mântuirii. Numai să nu ne stăpânească gândul mândriei și al slavei deșarte.

Se cuvine monahilor să ajute la mântuirea altora mai înainte de a se curăți pe sine de patimi?

Desigur. Doar știm îndemnul: „Mântuind, mântuiește-ți sufletul tău”. Dacă vedem un om că se îneacă sau îi arde casa, nu sărim să-l ajutăm și să-i salvăm viața și casa? Tot așa, dacă vedem un frate de mănăstire întristat, bolnav sufletește, sau un credincios care vine la mănăstire și ne cere un sfat, oare nu suntem datori, în numele lui Hristos și al iubirii creștine, să-l ajutăm, să-l ducem la un duhovnic bun, să-i recomandăm o carte bună de citit, să-i dăm un sfat cât de mic pentru sufletul lui? Că dacă aproapele nostru ne cere ajutor și nu-i întindem mâna și inima ci îl lăsăm să moară, sufletul lui din mâna noastră se va cere. Nu vom avea răspuns înaintea lui Hristos și vom fi judecați ca niște ucigași de suflete. Când cineva rățăcește drumul, este oare păcat să-i arătăm calea cea dreaptă? Când cineva este tulburat de păcate, este oare păcat pentru monahi să-l ducă la un duhovnic? Sau să-l îndemne la biserică, la împăcare și la rugăciune? Mai ales acum, când este atâta secetă de cuvântul lui Dumnezeu, de cărți creștinești și de preoți buni, nu este îngăduit monahilor să fugă de mireni, de frații lor din lume, atât de încercați, pe motiv că „se liniștesc” sau că sunt „păcătoși”. Că harul lui Dumnezeu lucrează și prin cei păcătoși, dacă avem smerenie. Dar să urmeze fiecare sfatul duhovnicului său și glasul conștiinței și nu va greși niciodată. Trebuie să punem umărul la greul vieții și noi, călugării, mai ales dacă suntem hirotoniți preoți.

Care sunt roadele ascultării duhovnicești?

Sunt multe și mari roadele ascultării creștine, în care intră și ascultarea monahală. Că din ascultare se nasc smerenia, blândețea, răbdarea, fără-de-grija vieții, nădejdea mântuirii, rugăciunea cu lacrimi, netemerea de moarte,

bucuria duhovnicească și pacea inimii. Ce alte daruri mai mari ne dorim în viață, decât acestea? Și cine oare este mai bogat sufletește decât cel ce iubește ascultarea de Hristos și de Biserică, de părinți și de duhovnic? Cea mai ușoară și sigură cale de mântuire este a celui care trăiește toată viața în ascultare, adică face toate cu sfat și cu binecuvântare, cu rugăciune și cu întrebare. Și cea mai grea mântuire este a celui care trăiește pe pământ de capul său, fără Biserică, fără părinți, fără duhovnic, fără cărți sfinte, fără rugăciune și bucurie duhovnicească în inimă. Viața aceluia este încă de pe pământ un iad.

Nu vedem urmările neascultării? Când a lipsit ascultarea din cer și din rai, îngerii s-au prefăcut în diavoli și oamenii au căzut pe pământ sub robia morții. Când lipsește ascultarea din familie, copiii devin răi și părinții plâng fără mângâiere. Când lipsește ascultarea din Biserică, creștinii se dezbină, se rup de dreapta credință și se duc la secte. Când lipsește ascultarea din societate, locul ei îl ia haosul și dezordinea. Iar când lipsește ascultarea dintr-o mănăstire, obștea aceea se dezbină și mănăstirea se pustiește. Iar unde domnește adevărata ascultare, nu cea de frica legilor și a pedepsei, ci ascultarea din iubire creștină, acolo este raiul pe pământ, acolo este pace și armonie, acolo viața este fericită, pentru că acolo este Însuși Dumnezeu, Mântuitorul, Care S-a smerit sub ascultare până la moarte pe cruce (cf. Fil. 2, 8). Să ne dea Domnul darul adevăratei ascultări, căci cel care iubește pe toți și trăiește sub ascultare nu poate ajunge în iad.

De ce credeți că a slăbit duhovnicește monahismul ortodox și monahismul creștin, în general?

Pentru că a slăbit în rugăciune. Aceasta este prima cauză. Apoi, pentru că a slăbit râvna trăirii duhovnicești, adică râvna pentru biserică, pentru citirea cărților sfinte, pentru practicarea

rugăciunii tainice a inimii, pentru deasa spovedanie și pentru Sfânta Împărtășanie. A slăbit râvna pentru cuvântul viu care trezește inima din împietrire și duhul din somn. A treia cauză a slăbirii noastre duhovnicești este însăși slăbirea noastră în credință, în nădejdea vieții veșnice. Omul zilelor noastre, și în parte și monahii, nu se mai cutremură de moarte, de iad, de căderea în păcat, de ispitele diavolului, de urmările grozave ale păcatului, de Judecata viitoare. Credința mai puțin fierbinte aduce îndoială în suflet, ne dă somn în timpul rugăciunii, ne aruncă în lene în timpul slujbelor la biserică, ne împietrește inima, ne lovește cu nesimțirea și cu plictiseala și stinge flacăra Duhului Sfânt din noi.

Trebuie să recunoaștem că duhul lumii a pătruns prea mult în mănăstiri. Înainte ele se aflau departe de lume, în locuri retrase, prielnice rugăciunii și ascezei. Condițiile moderne de astăzi au apropiat lumea și tentațiile ei de mănăstiri. Lupta monahilor de astăzi împotriva ispitelor este mult mai subtilă, mai rafinată. Călugării de azi nu mai au pustie unde să se retragă pentru rugăciune și atunci sunt nevoiți să se retragă în pustia cea din inimă. Or, aceasta se obține prin rugăciune stăruitoare, prin însingurare, post, înfrânare, înstrăinare interioară de ispitele din afară. Călugărul de astăzi trebuie să „fugă” într-o pustie spirituală. Adică să trăiască în obște cu toți, să-i slujească cu dragoste pe toți, dar în inima sa să fie singur cu Hristos prin neîncetata rugăciune.

Să trăiești singur cu Iisus Hristos în mijlocul mulțimii, iată virtutea călugărului de azi!

Ce părere aveți despre mănăstirile din Arhiepiscopia Iașilor?

Moldova este una dintre provinciile cele mai bogate în mănăstiri din țara noastră, cu peste 35 de așezăminte monahale

în funcțiune, mici, mari și foarte mari. În fruntea tuturor stă județul Neamț, cu 20 de mănăstiri și schituri și cu peste 900 de viețuitori, din care o mare parte sunt călugărițe. Dintre toate, numai mănăstirile Agapia și Văratec duc viață semi-idioritmică, restul fiind cu viață de obște. Apoi urmează județul Suceava, cu șase mănăstiri și două schituri în care se nevoiesc peste 200 de călugări și călugărițe, toate cu viață de obște. Urmează mănăstirile din județele Iași și Botoșani, în număr de opt, cu 100 de călugări, toate cu viață de obște.

După vechime și importanță duhovnicească, trebuie să amintim întâi Mănăstirea Neamț (secolul al XIV-lea), lavra cea mai mare și mai reprezentativă a țării noastre, cunoscută de secole în toată lumea creștină. Apoi amintim marile mănăstiri și ctitorii voievodale: Probota, Bistrița, Putna, Voroneț, Moldovața, Slatina, Sucevița, Dragomirna și Cetățuia, toate restaurate – în general din fonduri bisericești și de stat – și bine întreținute. Urmează mănăstirile mijlocii, fondate de dregători și ierarhi moldoveni, ca: Secu, Râșca, Agapia Nouă și Veche, Sihăstria, Văratec, Horaița și Vorona, la fel, înnoite și frumos întreținute. Ultima categorie de așezăminte monahale moldovenești sunt cele peste 16 schituri, toate cu viață de obște, dintre care amintesc: Rarău, Sihla, Pocrov, Icoana, Vovidenia, Tarcău, Țibucani, Bucium, Gorovei și altele, cu până la 15 viețuitori, restaurate și bine conservate.

Cel mai important aspect, însă, este viața duhovnicească din mănăstirile noastre, care în mare parte este satisfăcătoare. În toate mănăstirile și schiturile mari avem monahi tineri, Sfânta Liturghie se face zilnic cu bună rânduială duhovnicească, fapt care ne bucură pe toți. În mănăstiri Se slăvește Dumnezeu și astăzi cel mai mult pe pământ, se formează călugări tineri, se duce o viață înaltă, după râvna și puterea fiecăruia. Aici aleargă credincioșii din toate părțile ca la niște izvoare unde

se hrănesc, se adapă și se întăresc în dreapta credință ortodoxă. Aici se menține marea tradiție duhovnicească autohtonă, aici se cultivă evlavia sfântă ortodoxă, viața curată, râvna pentru Hristos și Evanghelie, iubirea de străini și milostenia, după învățătura Mântuitorului și după marea tradiție moștenită de la părinții noștri.

Ar trebui amintite aici și marile hramuri din mănăstirile Moldovei, ca: Neamț, Sfântul Ioan, Putna, Bistrița, Sucevița, Văratec, Secu și Sihăstria, adevărate sărbători duhovnicești ale monahilor și credincioșilor. Apoi, marile pelerinaje, individuale și organizate, pe la mănăstiri, în duhul viu, adânc, al evlaviei ortodoxe, care trăiește atât de puternic în satele și sfintele noastre mănăstiri. Desigur, nu înseamnă că toate sunt perfecte și nu mai avem nimic de făcut. Sperăm, însă, cu ajutorul lui Dumnezeu, să îndreptăm lipsurile și să ne silim a trăi mai aproape de Hristos, prin rugăciune, smerenie, iubire și misiune evanghelică.

În ce mănăstiri și schituri din Mitropolia Moldovei se duce o viață duhovnicească mai deosebită?

Mănăstirea considerată cea mai duhovnicească, renumită în ultimele decenii în țară și peste hotare, este Mănăstirea Sihăstria, cu o obște bine încheată de peste 70 de călugări. Este mănăstirea care formează cei mai numeroși tineri din eparhie, cu rânduială de viață monahală deosebită, în special datorită celor trei mari stareți și duhovnici ai ei: Arhimandritul Cleopa Ilie, Protosinghelul Ioil Gheorghiu († 1986) și Ieroschimonahul Paisie Olaru. Pe lângă viața aspră ce se duce aici, pe lângă rânduiala slujbelor după tradiție, în mod deosebit se practică deasa spovedanie, citirea neconținută a Psaltirii în biserică și o mare activitate misionară în rândul credincioșilor pelerini din toate zonele țării.

O viață la fel de aspră și duhovnicească se duce și la Mănăstirea Agapia Veche, unde se nevoiesc 40 de călugărițe, ca și la Mănăstirea Slatina, cu aceeași obște și rânduială monahală model în eparhie. Apoi amintesc schiturile Sihla, Icoana, Rarău, Bucium, Nechit, Tarcău și altele, cu călugări liniștitori, iubitori de tăcere și rugăciune.

Între mănăstirile misionare de prim rang din eparhie amintesc mănăstirile Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava, Neamț, Bistrița, Putna, Sihăstria și Cetățuia – Iași, ca să nu mai vorbesc de Catedrala Mitropolitană din Iași, cu un permanent pelerinaj la moaștele Cuvioasei Parascheva.

Menționați câțiva dintre stareții cei mai reprezentativi din eparhie.

Întâi trebuie să amintesc pe starețul Mănăstirii Neamț, Arhimandritul Efrem Chișcariu († 1988), care a condus marea lavră mai bine de 12 ani. Apoi aș aminti pe stareții cei mai activi, care au contribuit mult la înnoirea mănăstirilor noastre din Moldova, atât prin mari lucrări de restaurare, cât și prin formarea de numeroși călugări tineri în eparhie. Între aceștia, amintesc aici pe Arhimandritul Ciprian Zaharia, care în timp de 12 ani a terminat vastele lucrări de restaurare de la Mănăstirea Bistrița, cu cele cinci schituri dependente, și a format o obște de 35 de monahi tineri. Apoi amintesc pe Arhimandritul Zenovie Ghidescu, starețul Mănăstirii Horaița, care a restaurat integral această mănăstire și schitul Nechit și a format o obște la fel de frumoasă, cu peste 25 de monahi tineri.

Același lucru l-a făcut și Arhimandritul Victorin Oanele, starețul Mănăstirii Sihăstria, considerat cel mai bun gospodar din eparhie. El a format o frumoasă obște de 70 monahi, pe care se ostenește să-i crească în dragoste de Dumnezeu și de oameni, și a restaurat integral mănăstirea. Un loc de frunte are

și Arhimandritul Grigore Helciuc, starețul Mănăstirii Sfântul Ioan de la Suceava, care înnoiește mult mănăstirea și face o bună misiune duhovnicească în Moldova și peste tot prin marile pelerinaje ce se fac aici, la moaștele Sfântului Mucenic Ioan cel Nou.

Dintre mănăstirile de maici, amintesc întâi pe monahiile stavrofore Eustochia Ciucanu, stareța Mănăstirii Agapia, și Nazaria Niță, stareța Mănăstirii Văratec. Ambele starețe conduc cu răbdare și înțelepciune cele mai mari mănăstiri de călugărițe din țară și din sud-estul Europei, cu câte 390 de monahii fiecare, și fac eforturi deosebite să păstreze o viață duhovnicească înaltă și să crească suflete pline de dragostea lui Hristos. Alte starețe din eparhie, la fel de înțelepte și apreciate, sunt monahiile Adriana Cojocaru, stareța Mănăstirii Sucevița; Iulia Aramă, stareța Mănăstirii Dragomirna; Benedicta, stareța Mănăstirii Moldovița, și Evelina Tănase, stareța Mănăstirii Slatina.

Ce duhovnici deosebiți, cu mare experiență duhovnicească, considerați că sunt în Arhiepiscopia Iașilor?

Cel dintâi trebuie să amintesc pe marii duhovnici din Mănăstirea Sihăstria, care ne-au crescut pe noi toți: Arhimandritul Cleopa Ilie și Ieroschimonahul Paisie Olaru. Ei au crescut și format sute de călugări și de maici și au mii de fii duhovnicești în țară. Ei au creat, cu darul lui Hristos, un adevărat curent de înnoire duhovnicească a vieții noastre monahale în ultimele decenii, îndeosebi în Moldova. Numele lor, mai ales al Părintelui Cleopa, sunt cunoscute peste tot. Apoi amintesc și alți duhovnici buni, ca: Arhimandritul Dosoftei Moraru din Mănăstirea Slatina și protosinghelii Nifon Corduneanu de la Neamț, Calinic Prisecaru de la Văratec, Marchian și Iustin Pârvu de la Bistrița, Ieronim Gagea de la Bucium, Elefterie

Mihai și Sofronie Ungureanu de la Secu, Veniamin Palaghiu de la Agapia, Sava Parascan de la Dragomirna, Părintele Nicanor Săhlean de la Sfântul Ioan (Suceava) și Nicodim Grosu, sihastru la Schitul Tarcău (Neamț).

Ce părere aveți despre mănăstirile cu frescă exterioară din nordul Moldovei?

Sunt foarte frumoase, bine restaurate și conservate, apreciate în toată lumea, sunt slujite cu credință de călugări și călugărițe, sunt un tezaur pentru țară și pentru Biserică, dar nu se impun precum odinioară ca centre de spiritualitate ortodoxă majoră. Pentru aceasta ar avea mai multă nevoie de viețuitori plini de elan pentru Hristos, de duhovnici plini de duh și de căldură, de slujbe frumoase pe măsura frescelor de pe pereți și mai ales de stareți duhovnicești și mari la suflet!

Ce părere aveți despre părinții din obștea pe care o păstoriți de atâția ani?

Ce pot să spun decât că îi iubesc din toată inima, ca pe părinții și frații „pe care mi i-a dat Dumnezeu” (cf. Is. 8, 18). Le sunt și părinte, și frate în Domnul, le sunt și ucenic. Cu ei împreună slăvim la acest Sfânt Altar pe Dumnezeu, săvârșim sfintele slujbe, stăm înaintea credincioșilor și vizitatorilor, odihnim pe cei care vin să se închine și să aprindă o lumânare la mormântul celui mai mare voievod al neamului. Cu acești smeriți călugări, 25 la număr, lucrăm de aproape două decenii la restaurarea generală a Mănăstirii Putna și menținem nestinsă candela credinței și a rugăciunii. Numai Dumnezeu știe câte suflete se mângâie și se întăresc aici din toată țara. Or, la această dublă ctitorie, materială și spirituală, toți viețuitorii din Putna sunt ctitori, ostenitori, împreună slujitori, frați și părinți în Hristos Domnul; căci unul slujește, altul cântă, altul

aleargă pe drumuri pentru toți ceilalți, altul face mâncare, altul predică, altul spovedește, iar altul odihnește pelerinii cu dragoste. Suntem doar câțiva, dar prin Hristos încă mai putem. Nu facem cât trebuie, dar un singur lucru căutăm și dorim: să-L slăvim pe Dumnezeu cât mai mult prin jertfa noastră. Apoi să zidim sufletește pe toți oamenii care ajung la Mănăstirea Putna și să nu uităm de datoriile noastre monahale, pentru care vom fi întrebați în ziua cea mare a dării de răspuns.

Mai vin tineri și vârstnici în pelerinaj la Mănăstirea Putna și la mormântul lui Ștefan cel Mare? Ce îi mișcă mai mult sufletește?

Vin tot anul și mai ales din martie până după vacanța de Crăciun. Vin din ce în ce mai mulți. Este mănăstirea cu mormântul voievodal cel mai vizitat, cel mai venerat de popor. Copiii și elevii vin în costume naționale, aduc coronițe de flori și crengi de stejar și, după ce le așează pe mormântul lui Ștefan cel Mare, aprind lumânări și cântă cântece patriotice în cinstea marelui domn al Moldovei. Ei sunt cei mai nevinovați și aduc cu ei bucuria tinereții și speranța vieții. Iar înapoi duc în inimi cuvintele pline de duh și de evlavie ale părinților care le dau explicații.

După copii urmează studenții. Ei sunt mult mai reținuți, mai întrebători. Unii întreabă de războaiele lui Ștefan cel Mare. Alții, de bisericile zidite și de marele curaj al domnului moldovean. Explicațiile pline de vibrație ale părinților îndrumători le înseninează fețele, le dau curaj în lupta vieții și îi înalță sufletește. Urmează apoi țăranii, care vin în număr destul de mare. Ei aprind multe lumânări la icoane și la mormântul voievodului, aduc coroane de flori, colivă de grâu și jertfă drept ofrande pentru sufletul marelui domn. Mulți aduc de acasă sau de pe câmp buchete de flori naturale, spice de grâu, crengi de

brad, de stejar sau de tei și untdelemn pentru candelă, pe care le depun la căpătâiul nemuritorului voievod. Alți credincioși vin însoțiți de preoții lor din sat și fac împreună parastas la mormântul ctitorului. Aceasta dovedește de câtă cinste se bucură Ștefan cel Mare în evlavia poporului. Majoritatea locuitorilor moldoveni păstrează cu sfințenie portretul lui prin casele lor și îl consideră sfânt și apărător al credinței creștine ortodoxe.

Ultimii care vin în număr foarte mare sunt intelectualii de toate nivelurile. După ce aprind lumânări și se închină, zăbovesc mult la mormântul voievodului în tăcere și rugăciune și ascultă cu emoție și lacrimi prezentarea făcută de părinți anume rânduiți. Toți știu bine ce a însemnat Ștefan cel Mare pentru Moldova și pentru creștinismul european în a doua jumătate a secolului al XV-lea. De aceea, vin la Putna intelectuali din toate colțurile țării și chiar din alte țări și cinstesc pe Ștefan cel Mare ca pe cel mai mare domn român din epoca medievală, iar din mormântul lui fac un loc sacru de pelerinaj național.

Ce ne spuneți despre peștera Sfântului Daniil Sihastru, situată în apropiere de Mănăstirea Putna?

Este o mărturie de netăgăduit că aici, înainte de întemeierea Mănăstirii Putna, exista o vatră isihastă renumită în nordul Moldovei. Altfel, Sfântul Daniil Sihastru – care, după o însemnare, ar fi sihăstrit la început pe valea Secului, Neamț, 14 ani – nu s-ar fi nevoit în această peșteră atâția ani. Aceasta o confirmă și descoperirea în ultimii zece ani a unui mic cimitir de sihaștri chiar sub temeliele Casei domnești a lui Ștefan cel Mare. Sub craniul fiecărui sihastru se afla tradiționala căramidă cu numele lui. Arheologii au afirmat că cimitirul datează din secolul al XIV-lea. Putem deci afirma că aici era o veche comunitate de sihaștri, cu cel puțin un secol înainte de

întemeierea mănăstirii, din sânul căreia făcea parte și Cuviosul Daniil Sihastru, considerat pe drept cuvânt un înnoitor al monahismului moldovean din secolul al XV-lea.

Aveți timp, în calitate de stareț, să faceți și activitate pastoral-misionară cu credincioșii? Ce sfaturi le dați?

Facem cu toții activitate duhovnicească cu credincioșii. Mai ales în posturi și în sărbători suntem solicitați de ei la servicii religioase speciale, la spovedanie și asistență pastorală. Parcă mai mult ca oricând credincioșii noștri din aceste părți simt nevoia de sfat, de cuvânt viu rostit la spovedanie, după caz. Și nu este deloc ușor să le dăm sfaturi. Dacă le dăm un sfat bun, salvăm un suflet, o familie, o situație. În posturi sunt zile când spovedim ore în șir, ca a doua zi să împărțăm pe cei vrednici.

Ca duhovnic am avut la spovedanie multe satisfacții sufletești, când am reușit să împac pe oameni cu Dumnezeu și cu conștiința lor sau să lămuresc pe unii creștini să lase sectele și să revină în sânul Bisericii Ortodoxe. Dar am avut și unele cazuri negative. Unii refuzau spovedania, alții nu se spovedeau sincer, iar alții mă sileau să le dau Sfintele Taine, cu toate că erau nevrednici. Iată ce mi s-a întâmplat odată. Era aici, în satul Putna, o familie formată din doi bătrâni. Femeia, mai credincioasă, se spovedea la mine. Bărbatul însă nu voia să vină la biserică și refuza cele sfinte. Femeia îl îndemna mereu: „Hai, omule, la biserică și te spovedește că vin Sfintele Paști!” Iar el răspundea: „Lasă, femeie, că mă voi spovedi eu la bătrânețe!” Ajungând la suferință, în toamna anului 1960, bătrânul s-a îmbolnăvit de moarte. Atunci biata femeie a venit repede la mine și m-a chemat să-i împărtășesc soțul. Chiar atunci când intram cu Sfintele Taine în casă, bolnavul își dădea sufletul. Am venit la mănăstire plângând că s-a pierdut un suflet, pentru că a refuzat toată viața Biserica și spovedania.

Iubite Părinte Iachint, ce doriți să mai realizați pe viitor la Mănăstirea Putna?

Mulțumesc lui Dumnezeu și Maicii Domnului, ocrotitoarea Mănăstirii Putna, că mi-au ajutat să facem ceva în această strălucită vatră monahală. Acum doresc să văd lucrările de restaurare terminate și să pictăm în frescă biserica voievodală. Apoi aș dori să mai întărim obștea mănăstirii cu noi frați, după care să mă retrag la liniște să-mi caut numai de suflet, că ceasul plecării mele s-a apropiat.

GHIDAJ REALIZAT ÎN ANUL 1977
ÎN BISERICA VOIEVODALĂ ȘI ÎN MUZEUL MĂNĂȘTIRII

– transcriere după înregistrarea audio –

Despre Ștefan și despre alți oameni mari fiecare român mai cunoaște câte ceva. Dar se zice că istoria se învață mai bine la fața locului.

Putna este prima și cea mai însemnată ctitorie a lui Ștefan cel Mare, construită între anii 1466 și 1470, destinată să fie necropolă domnească pentru Ștefan și pentru familia sa. A jucat un rol important în istoria culturii, a artei și a evlaviei românești. Ea începe cu legenda din 10 iulie 1466, când Ștefan, cu tot alaiul curții domnești, așa cum relatează cronicarul Ion Neculce, își purta pașii pe aceste meleaguri și a urcat pe un delușel în preajma mănăștirii, a tras cu săgeata de acolo și, unde s-a oprit săgeata, acolo a făcut prestolul în altar, zice cronicarul. Știm din documente că în 3 septembrie 1470 Ștefan ia parte la sfințirea acestei mănăștiri, care a fost așa de frumoasă, tot cu aur poleită, zice cronicarul, zugrăveală și în interior, și în exterior, mai mult aur decât zugrăveală și acoperită cu plumb. Peste 11 ani, ne spune o inscripție de pe Turnul tezaurului, turn păstrat în întregime din vremea lui Ștefan cel Mare, s-a terminat cetatea Putnei. Deci, Putna, ca toate mănăștirile medievale, a avut aspectul unei cetăți, al

unei micro-cetăți, cu o Casă domnească, cu Turnul tezaurului, care avea drept scop să adăpostească valori și chiar familia domnitorului atunci când la Suceava era zăngănit de arme, cu ziduri de incintă, cu drum de strajă, cu creneluri, cu două biserici – aceasta și biserica mai mică.

Putna a fost întotdeauna un mijloc de regenerare spirituală, dar nu peste mult timp de la moartea lui Ștefan cel Mare, a suferit o restaurare, în urma unor războaie. Ca să nu mai vorbim de rău pe nimeni, noi spunem că poporul român e plasat în poarta furtunilor pe un pământ binecuvântat, într-o țară bogată și frumoasă, la care mulți au jinduit și poate că unii încă mai jinduiesc, și de aceea am avut o soartă mai vitregă. Proverbul nostru românesc spune că în pomul fără roade nu aruncă nimeni cu piatra. Aceasta este explicația pentru faptul că Putna nu mai păstrează astăzi pictura de la Ștefan cel Mare. Avem însă biserici pictate în interior și în exterior, și Putna cam așa a fost, cum sunt Voronețul, Humorul și Moldovița.

Putna a rămas, totuși, cu valoarea ei. Adăpostește rămășițele pământești ale celui mai mare domn al poporului nostru, considerat de către istorici Ștefan cel Mare și Sfânt, soarele Moldovei, uraganul cu pumnii strânși, cum îl mai numește Sadoveanu, atunci când era vorba să-și apere independența. De aceea, Putna rămâne cu valoarea ei istorică permanentă, chiar dacă astăzi o privim în această sobrietate. Ea a rămas permanent „Ierusalimul românilor”, păstrând peste veacuri măreția demnă de ctitorul ei. Se spune că pe aceste ziduri sobre și reci, care au străbătut o jumătate de mileniu, s-au impregnat pagini de istorie, pline de înalte semnificații ale credinței și bărbăției poporului nostru.

Iată-ne în fața mormântului Marelui Ștefan, cu această marmură măiestrit ornamentată de mâna unui artist contemporan de-al său. Ornamentația, precum și inscripția, au

o deosebită semnificație. În inscripție nu se spune că Ștefan a murit, ci că el „s-a strămutat la cele veșnice”.

Românii nu au fost niciodată păgâni și știu că viața omului nu se sfârșește la mormânt. „Omul nu este acela pe care îl cuprinde mormântul, ci acela pe care nu-l poate închide nici universul întreg”. De aceea spuneau când murea cineva: s-a dus la odihnă veșnică, s-a strămutat la cele veșnice. Așa spune pe mormântul lui Ștefan, așa cred românii întotdeauna și așa știm și noi, că omul se deosebește de celelalte viețuitoare de pe pământ. Numai omul are conștiință de sine, are rațiune, sentiment, voință. Prin aceasta se caracterizează spiritul omului. Apoi, noțiunea de strămutare mai are și un alt aspect, un aspect național. Ea dovedește legătura poporului nostru cu cei mari, cu cei care ne-au salvat soarta în vremuri de grele încercări. În conștiința poporului român, Ștefan trăiește etern pentru țara lui. Avem un cult pentru eroi, pentru Ștefan, pentru Mircea cel Bătrân, pentru Mihai Viteazul, pentru cei mai aproape de noi, Horia, Cloșca, și Crișan, pentru Bălcescu, pentru Eminescu sau pentru Ciprian Porumbescu, a cărui dramă începe cu serbarea de la Putna din 15 august 1871, sau pentru toți cei care n-au precupețit nimic și, fie cu capul, fie cu brațul, au pus întreaga lor viață în slujba unor idealuri nobile. La umbra lor existăm noi azi ca națiune, de aceea îi respectăm, avem un cult, avem un sentiment de prețuite pentru ei și ori de câte ori îi vizităm la ei acasă, indiferent dacă la Putna sau sub mausoleul de la Mărășești, noi plecăm parcă cu bateria inimii noastre mai încărcată, pășim cu mai multă încredere în viitor, conștienți că la umbra lor existăm noi ca națiune și că trebuie să ne facem și noi datoria, căci și Dumnezeu, și societatea, ne cer să ne facem datoria. Mântuitorul Iisus Hristos, după ce a spălat picioarele ucenicilor, i-a întrebat: „Ați înțeles ce am făcut? Eu n-am venit să Mi se slujească, ci Eu Însumi să slujesc și să-Mi

dau viața Mea răscumpărare pentru mulți” (cf. Ioan 13, 12-15, Mt. 20, 28). Deci, fiecare dintre noi slujește, slujim și societatea, slujim familia întâi, părinții îngrijesc de copii, apoi slujim țara și dăm Cezarului ce este al Cezarului, dar nu uităm niciodată, adevăratul creștin nu uită niciodată să dea lui Dumnezeu ce e al lui Dumnezeu (cf. Mt. 22, 21). Pentru că, nefăcând aceasta, dând numai unui stăpân și supărându-l pe celălalt, lucrurile nu merg bine.

De aceea, strămoșii noștri au fost cuminți și au spus că Ștefan „s-a strămutat”. S-a strămutat, dar nu a încetat să vegheze la soarta poporului român. Dacă este vorba de noțiunea de strămutare, intelectualilor le aducem argumente științifice. Rezistă în fața științei noțiunea de strămutare? Da, rezistă. Sunt savanți care vorbesc de o eternitate a materiei și, iată, să-l luăm pe Lavoasier, savant francez, care spune că în natură toate sunt eterne, în natură nimic nu se pierde, nimic nu se câștigă, totul se transformă. Mai vine un alt savant, care este și membru de onoare al Academiei Române, Werner Heisenberg, și acesta mai face un salt în știință și spune că este vorba de organizarea în forme superioare de existență a naturii. Foarte bine. Iată, deci, savanții ne deschid drumul spre eternitate, ei spun că natura este eternă. Bine, dar natura nu are conștiință de sine, natura nu creează nici arta, nici istoria, nici racheta cosmică, pe acestea le creează numai omul. El are conștiință de sine, el realizează valori totdeauna inferioare lui – el rămâne suprema valoare. Ce facem cu acest om? Îl condamnăm la cei 70 de ani de aici? Este o absurditate. Nu rezistă în fața științei ideea că omul se sfârșește aici, căci, dacă natura este eternă, omul este mai etern decât natura. Chiar și sub aspect științific rezistă noțiunea de „strămutare” de pe mormântul lui Ștefan, și în fața celor necredincioși. Dacă nu vor să creadă ce a spus Iisus Hristos, să creadă ce spun savanții.

Noi ne amintim cu drag de acești strămoși, care au știut să se pună în legătură cu Binele Suprem, cu Dumnezeu, și să facă fapte mari cu mijloace mici, așa cum spunea un bătrân, că strămoșii, cu mijloace mici, realizau fapte mari. Cum? Împletind virtutea daco-romană cu credința în Dumnezeu. Pe mormântul lui Ștefan mai sunt și frunza de stejar și ghinda. Cineva comentează motivul acesta decorativ și spune că Ștefan avea ceva comun cu acest arbore. Este arborele care în țara noastră trăiește până la 1000 de ani, arbore care își înfige adânc rădăcinile în pământul patriei noastre, arbore care nu se îndoiaie în fața furtunii. Ștefan a văzut lumina zilei la umbra unui stejar secular din părțile Borzeștiului. Probabil l-a inspirat această vânjoșenie a stejarului și își exprimă prin stejarul de pe mormântul lui dorința lui dreaptă și sfântă ca poporul român să trăiască peste veacuri. De altfel, orice om mare trăiește mai mult pentru alții, decât pentru el. Și Hristos ne-a învățat așa și a dat dovadă prin viața Lui, S-a sacrificat pentru idealul omenirii. Și oamenii mari fac la fel. De altfel, noi aducem acum un omagiu de recunoștință și venerație ca pe un adevărat altar al conștiinței naționale, cum spun strămoșii, pe această marmură: o floare, o făclie aprinsă sau o lacrimă. Vin români de mai departe, care nu mai sunt în țara noastră, vin aici și aduc și câte o lacrimă, simbol de recunoștință, poate că și un simbol al nostalgiei despărțirii de neam pe care încă o trăiesc în inima lor.

Ne amintim cu drag de acești strămoși. Ei ne șoptesc și nouă, celor de astăzi, și vor șopti și celor de mâine să țintim, să credem, să nădăjduim, să trăim cinstit, demn și frumos, așa cum au trăit strămoșii. La Putna, e bine să rețineți, sunt înmormântați trei domnitori: Ștefan, Bogdan al III-lea și Ștefăniță Vodă. Bogdan domnește între anii 1504–1517, Ștefăniță din 1517 până la 1527. Două soții ale lui Ștefan sunt înmormântate aici, în biserică:

Maria de Mangop sau Maria Paleolog și Maria Voichița, fiica domnitorului muntean Radu cel Frumos.

Iconostasul a fost restaurat pe la 1760. În muzeu sunt obiecte dăruite de Ștefan cel Mare mănăstirii Putna, ca pentru locașul unde avea să se odihnească pe veci: broderii cu fir de aur, manuscrise, sculpturi, picturi, obiecte care oglindesc puterea de creație a poporului nostru și evlavia poporului român de acum cinci veacuri. Să mergem și spre muzeu.

Intrând în muzeul mănăstirii, ne impresionează operele de artă păstrate aici timp de cinci veacuri de către viețuitorii și slujitorii acestei mănăstiri. Broderii cu fir de aur, manuscrise cu frontispicii și picturi, ferecături și obiecte de cult din metale prețioase, sculpturi sau picturi pe lemn, toate oglindesc gradul de civilizație și de cultură, puterea de creație și originalitatea în toate formele de manifestare a vrednicilor noștri strămoși din toate vremurile. Simțul deosebit al proporțiilor, echilibrul compoziției, mișcarea grațioasă a figurilor și expresivitatea lor fac ca aceste comori de artă să stea cu cinste alături de capodoperele artei universale.

Dacă ținem seama de condițiile istorice și sociale în care s-au realizat acestea, apreciem și mai mult curajul și vrednicia poporului nostru. Putem susține fără teamă de a fi dezmințiți că și românilor le-a fost dat ca înflorirea lor să lumineze un colț de univers.

Avem o contribuție frumoasă și originală la patrimoniul culturii universale. În toate provinciile locuite de români s-au cristalizat în aceeași matcă stilistică autohtonă toate genurile de artă, aceasta fiind dovada unității etnice a poporului nostru și a prezenței lui neîntrerupte pe acest teritoriu.

De anul trecut s-au expus obiectele urmărind tematica muzeistică actuală: cu ceramică găsită din vremea lui Ștefan și

chiar dinainte de Ștefan cel Mare, dovadă că pe acest teritoriu existau așezări omenești înainte de Ștefan, așa cum este cea din prima vitrină: ceramică smălțuită, găsită cu prilejul săpăturilor arheologice la Putna. Au funcționat aici, ne spun arheologii, pe vremea lui Ștefan cel Mare, cuptoare de ceramică smălțuită.

În următoarea vitrină vedem manuscrise. Observăm preocupările strămoșilor noștri. Scriau frumos pe hârtia aceasta destul de poroasă, era hârtia aceea din Sibiu, vestita hârtie veche de la Transilvania. Acolo este o carte de muzică, tot din vremea lui Ștefan cel Mare. Exista aici, la Putna, o școală de psaltichie, a lui Eustație.

Acesta este tabloul lui Ștefan cel Mare pe care dumneavoastră îl recunoașteți, este lucrat de Costin Petrescu, autorul frescelor de la Ateneul Român. Aceasta este înfățișarea lui Ștefan. Criticii ne spun că este un tablou real. Autorul a avut la îndemână trei portrete ale lui Ștefan cel Mare și s-a orientat după ele. Unul este pe Evangheliarul de la Humor, lucrat de ieromonahul Nicodim la 1473, pe care îl vom vedea la etaj.

Aici este harta Moldovei, cu monumentele construite și întregite de Ștefan cel Mare. Moldova întregă, din Hotin până la țărmul Mării Negre, de la Nistru și până la Carpați. Peste tot observăm că Ștefan a plantat aceste altare ale evlaviei străbune.

[...]

Ce spune Mântuitorul? „Acest soi de draci iese numai cu post și cu rugăciune” (Mt. 17, 21). Postul înseamnă nu numai oprirea de la bucate, ci și oprirea de la păcate. Oprirea întâi de la cuvinte rele, de la fapte rele și apoi de la bucate. Apoi, rugăciunea este legătura omului cu Dumnezeu. Sfinții Părinți spun că rugăciunea este sufletul sufletului, este aerul fără de care nu putem trăi, ceea ce este apa pentru pești, aceea este rugăciunea pentru sufletul creștinului. Când ne-am gândit la Dumnezeu, deja suntem într-o stare de legătură cu Dumnezeu.

Aici este un epigonat, sau bederniță, cu perle naturale, dăruit tot de Ștefan și de doamna Maria mănăstirii Putna. O parte dintr-o mantie domnească, o altă broderie cu perle naturale.

Tetraevanghelul, sau Evangheliarul de la Humor, cu portretul clasic al lui Ștefan cel Mare lucrat de Ieromonahul Nicodim la 1473. Este portretul acela care este reprodus și în manualele școlare.

Cădelniță dăruită de Ștefan cel Mare mănăstirii Putna la 1470, cu prilejul sfințirii bisericii. Icoana triptic pe care Ștefan cel Mare o purta în război. Se numește triptic pentru că este formată din trei părți: Mântuitorul Iisus Hristos, de-a dreapta Maica Domnului, de-a stânga Sfântul Ioan Botezătorul. El se pliază ca o carte, deci este o icoană pentru călătorie. Prin faptul că l-a însoțit pe Ștefan în vremuri de grele încercări, prin faptul că au sărutat-o buzele lui și au udat-o lacrimile lui, pentru noi capătă o valoare în plus, pe lângă valoarea istorică, artistică și documentară. Este simbolul evlaviei și al credinței strămoșilor noștri, și dacă este vorba de credință, apoi numai așa se explică faptul că poporul român s-a menținut ca ființă națională în ciuda atâtor războaie și atâtor vitregii.

Noi știm că Iorga, undeva, într-un discurs, spune că omenia, frumosul la români nu se limitează la frumosul estetic. El reclamă mai mult frumosul etic, frumosul moral. Apoi, un frumos moral fără o credință sănătoasă nu se poate susține și un popor fără o morală sănătoasă este sortit pieirii, spune tot Iorga. Iar când este vorba de credință, Iorga spune că prin credință noi suntem contemporanii celor mai vrednici strămoși care au trăit înainte de noi pe acest teritoriu, din experiența cărora avem foarte mult de învățat. Prin credință vorbim cu strămoșii în graiul lor și tot prin credință suntem frați în dezlegarea plină de speranță a celor mai grele probleme ale vieții, căci viața este

un mister adesea trist. Dar această tristețe, această suferință, misterul acesta are o cheie de aur: credința în Dumnezeu, legătura omului cu Binele Suprem.

Cineva a fost întrebat odată: „Tu crezi în Dumnezeu? Ești un intelectual! Mai crezi în Dumnezeu? Astea sunt povești ale bătrânilor.” Și atunci a spus: „Eu nu numai că cred, dar Îl simt pe Dumnezeu că mă ajută. Aș fi nebun să spun că nu cred.” Noi știm că Dumnezeu ne ajută întotdeauna în împrejurări grele, când nimeni nu ne mai poate ajuta; singurul care spune „Eu cu voi sunt până la sfârșitul veacurilor” (cf. Mt. 28, 20), singurul care spune „cheamă-Mă în vremea necazurilor și te voi ajuta” (cf. Ps. 49, 16) este Dumnezeu. Numai El ne mai poate ajuta câteodată, când oamenii fie că nu pot, fie că nu vor. Strămoșii noștri au probat bine această credință și au dovedit că Dumnezeu le-a ajutat.

Aici observați și alte obiecte de cult: trei broderii din vremea lui Ștefan cel Mare, în mijloc broderia cu Răstignirea, cu chipul lui Ștefan – alt portret al lui Ștefan cel Mare. Deci avem, până acum, trei portrete originale lucrate de mâna contemporanilor lui Ștefan: două în broderie și unul pe Evangheliarul de la Humor, pictură pe o carte.

Aceasta este de la 1485: o icoană brodată care reprezintă scena iconografică Adormirea Maicii Domnului, Sântă Maria Mare, hramul mănăstirii Putna.

Portretul doamnei Maria de Mangop, soția lui Ștefan cel Mare, este considerat unicat. Cea care a murit la 1477, fiică a lui Isaac Paleologul, face parte din dinastia împăraților bizantini.

Bijuterii din aur scoase cu prilejul săpăturilor arheologice, o sculptură în lemn de chiparos. Fațada aceasta este sculptată în lemn de chiparos din secolul al XIV-lea, dovadă că, și înainte de Ștefan cel Mare, pe acest teritoriu existau oameni care aveau un anumit grad de civilizație.

Acoperământ de pe mormântul lui Ștefan cel Mare, crucea cu două brațe pe care am văzut-o în mâna lui Ștefan cel Mare în partea de nord, pe epitrahil, două diademe sau coroane scoase din mormântul doamnei Maria, fiica lui Ștefan cel Mare, care a murit la 1518, două acoperăminte de mormânt. Și pe acestea observăm că întotdeauna apare vrejul meandric sau cercul închis, care este simbolul eternității – nu-i găsim niciodată capătul.

Unui cerc sau unui inel nu-i găsești capătul niciodată și însăși aceasta simbolizează verigheta pe care ne-o pun nașul și preotul în deget atunci când luăm făgăduință în fața altarului și în fața oamenilor că ne unim cu cineva și că ne vom împărtăși bucuriile vieții, dar și lacrimile. Verigheta simbolizează legătura eternă pe care o facem cu cel pe care ni l-am ales o dată pentru totdeauna, ca să dăm naștere altor vieți și să împărtășim bucuriile și tristețea vieții împreună. Pe lespezile funerare găsim acest vrej meandric, sau palmete, simbol al eternității. Deci strămoșii noștri știau bine că viața nu se sfârșește la pragul mormântului.

Pe lângă muzeul recent reorganizat la Putna, în turnul de la intrare se poate vizita „Camera Eminescu”, cu urna de argint și alte piese de muzeu aduse la Putna de către diferite societăți culturale și studențești și vârfuri ale culturii românești cu prilejul serbării din 1871, care a purtat numele de „Primul Congres al Românilor de pretutindeni”, având drept scop trezirea conștiinței naționale a tuturor românilor, pentru realizarea visului de veacuri: unirea într-un stat puternic și independent. Dorința aceasta dreaptă și sfântă a fost realizată cu mari eforturi abia în anul 1918. Trebuie să evidențiem că poporul român, în toate vremurile, și în 1871, și în 1877, și în alte momente de grea cumpănă, a dat dovadă de mult curaj și eroism, înscriind în istoria patriei pagini de glorie nemuritoare.

Mi-aș permite să vă recomand câteva cărți ieșite acum, nu de mult. Iată, de exemplu, la Iași s-a editat o carte, la editura Junimea: un „Dicționar al înțelepciunii” în patru volume. Aici sunt și texte și religioase, și filosofice, de câte vreți. Este cu adevărat un dicționar în care s-a adunat înțelepciunea din lumea întreagă, și din Cartea sfântă, doar că se menționează acolo numai „VT”, „NT” sau „Septuaginta”. Cine a făcut Teologie înțelege despre ce-i vorba... În aceste cărți s-au adunat lucruri frumoase și eu vă dau câteva citate. Unul spune așa: „Caută-ți mulțumirea vieții în faptele tale”. Altul zice: „Fă orice lucru cu conștiința că va avea urmări eterne”. „Fă lucrul bun, că nu în mult stă bunul, ci în bun stă multul”. Altul zice: „Nu-i fericit acela care are ceea ce dorește, ci e mai fericit acela care nu dorește ceea ce nu are”. Câtă înțelepciune aici! „Ce vreți să vă faceți vouă oamenii, faceți și voi lor asemenea, că în aceasta stă toată legea și toată dreptatea” (cf. Luca 6, 31; Mt. 22, 40) – este luat din Biblie acesta, se știe. În „Dicționar de maxime comentate”, de Tudor Vianu, veți găsi lucruri frumoase. Sau „Culmi de viață”, sau „Buna cuviință oglindită în cugetări și maxime din toată lumea”. Observați că și aici sunt niște texte. Este o filosofie frumoasă, pe care au trăit-o și au lăsat-o strămoșii noștri și pe acoperăminte de mormânt, și pe soclul unor cruci.

Ca să încheiem această scurtă prezentare, mă gândesc la câteva texte frumoase. Unul se referă la istoria tristă, la niște necazuri pe care poporul nostru le-a trăit în decursul istoriei. Este scris în Cartea de aur: „Frântură de rai, scumpă inimii noastre, grădina cântată de poeți, țărână sfântă în care odihnesc oasele celui mai glorios domnitor al neamului nostru românesc. Nespus de duios freamătă izvoarele tale și ce mult spune glasul codrilor tăi. Tu ești într-adevăr una dintre cele mai frumoase țări de pe pământ, dar numele tău ne doare să-l rostim...

Și străbătându-ți fermecătoarele drumuri, ochii noștri nu-ți pot privi podoabele decât printr-o perdea de lacrimi.” Aceasta probabil pentru că n-a putut să meargă de la Vicovu de Sus mai departe, ca să mai viziteze vreo cetate de-a lui Ștefan cel Mare. Acest scriitor s-a plâns oarecum lui Ștefan de sentimentele pe care le-a încercat și le-a pus pe hârtie.

Mai este un text, semnat de Nicolae Ceaușescu în 1966 la Putna, din care vă redau un paragraf: „Aceste locuri evocatoare, care mărturisesc vechimea tradițiilor noastre de luptă, de cultură și de civilizație, sunt o adevărată școală de patriotism și de încredere în forța poporului care e stăpân deplin pe soarta sa și continuă astăzi glorioasele tradiții ale înaintașilor.” Observăm că se restaurează mănăstirea pe banii Statului. S-au cheltuit peste 11 milioane până acum cu restaurarea mănăstirii Putna și aceasta cu fondurile Statului. Prin grija de a restaura și de a populariza aceste edificii ale credinței, ale culturii și ale artei, fiecare cetățean român are posibilitatea de a cunoaște bogăția spirituală a poporului nostru, lupta lui pentru prosperitate și pentru menținerea mereu trează a conștiinței naționale și a independenței sale.

Apoi, să încheiem cu un text de pe soclul statuii lui Ștefan cel Mare din Chișinău. A fost un bătrân pe aici și ne-a adus și textul acesta. Dacă vrem să știm cum trăiau strămoșii, scrie la picioarele lui Ștefan de pe statuia din Chișinău: „Cu bărbăție la primejdii, neclintiți la nevoi, cu modestie la fericire, ei stârneau mirarea împăraților și a popoarelor săvârșind fapte mari cu mijloace mici.” Mi-aș permite să adaug o propoziție: „Împletind virtutea daco-romană cu credința în Dumnezeu.” Numai așa s-au descurcat strămoșii noștri și noi nu trebuie să îi uităm, nu trebuie să uităm că într-o bună zi, poate mai curând decât credem noi, ne vom întâlni cu ei.

Căci și noi ne vom strămuta, nu vom muri. Iisus Hristos

nu înșală pe nimeni și nu poate fi înșelat de nimeni. Vor merge cei care au făcut fapte bune într-o viață veșnică și cei care au făcut fapte rele la o pedeapsă veșnică. În lumea aceasta toate sunt relative: și viața în luptă cu boala și cu moartea, și adevărul în luptă cu eroarea și minciuna, și lumina în luptă cu întunericul, și până la urmă binele în luptă cu răul. Toate sunt amestecate. De ce? Oare l-a făcut Dumnezeu pe om numai așa, ca să se lupte între bine și rău? Da. Aici este perioada când noi ne câștigăm o eternitate fericită sau nefericită, așa cum ne-am creat-o noi, cum ne-am făcut-o, potrivit cu faptele noastre, căci dreptatea divină nu greșește niciodată, dreptatea divină rămâne suverană. Dreptatea omenească se mai îndoiește pe ici, pe acolo, așa, câteodată. Este relativă. Toate sunt relative. Dar, totuși, sufletul omului însetează după o dreptate absolută.

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ
LA TUNDEREA ÎN MONAHISM A PĂRINȚILOR
TEOFIL, IOASAF, GHENADIE, IGNATIE ȘI GHELASIE⁴

– Mănăstirea Putna, Duminica Floriilor, 30 martie 1991 –

Ne-am bucurat împreună asistând la călugăria celor cinci părinți, care, înțelegând cuvântul Mântuitorului: „Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi” (Mt. 11, 28), s-au hotărât să-și ia crucea și să-L urmeze pe Mântuitorul.

Tot Mântuitorul spune: „învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre” (Mt. 11, 29). Dacă din cele ce s-au citit, din cele ce ați făgăduit ați înțeles că Dumnezeu a venit pentru noi din dragoste și S-a făcut ascultător până la moarte, și moarte pe cruce, nu mai este nevoie să adaug niciun cuvânt.

Știm doar un lucru, că Mântuitorul spune: „De Mă iubiți, păziți poruncile Mele” (In 14, 15). Sfinții Părinți ne spun să respectăm, în viața aceasta în care suntem angajați, în viața monahală, trei lucruri: să avem pururea pe Dumnezeu în fața ochilor noștri, să avem temei din Sfânta Scriptură și din Sfinții Părinți pentru toate câte lucrăm, pentru toată viața noastră, și

⁴ *Părintele Iachint al Putnei*, ediție îngrijită de Costion Nicolescu.

să nu fim schimbători, adică azi să vrem binele și mâine să cedăm răului.

Cred că este de prisos să spunem mai mult decât cele ce s-au citit, cele ce s-au spus și cele ce ați făgăduit frațiiile voastre. Rugăm pe Bunul Dumnezeu și pe Maica Domnului, ocrotitoarea acestei sfinte mănăstiri, să vă ocrotească și să vă dăruiască înțelepciune și frica lui Dumnezeu, care e începutul înțelepciunii, în inima voastră, ca să putem spune și noi, împlinind făgăduințele pe care le-am făcut acum, cu Sfântul Apostol Pavel: „Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit și acum merg să iau cununa dreptății din mâna Domnului” (cf. 2 Tim. 4, 7–8).

Așa să ne ajute Dumnezeu! Amin.

CUVÂNT LA SLOBOZIREA DIN ASCULTAREA DE STAREȚ A ARHIMANDRITULUI IACHINT UNCIULEAC⁵

– Mănăstirea Putna, Sfânta Muceniță Filofteia, 7 decembrie 1992 –

Preasfințite Stăpâne, Precuvioase Părinte Stareț, cuvioși părinți și iubiți credincioși,

A sosit și ziua când se ia de pe umerii mei o cruce grea. Îmi amintesc că în 1956, în 21 mai, veneam la Putna cu părintele Cleopa, cu 13 părinți de la Mănăstirea Sihăstria, cu opt de la Mănăstirea Slatina. Când am ajuns la Putna, pe care nu o cunoscusem până atunci, m-a întristat faptul că satul se întindea până la poarta mănăstirii. Mi-am zis oarecum: „Oare ce călugărie voi face eu aici?” Eram de 5 ani venit în Mănăstirea Sihăstria. M-am convins însă că peste tot sunt și oameni buni și cu aceștia am colaborat, ne-am înfrățit și am făcut treburi bune. Aceasta a durat până în 1977, când Preasfințitul Gherasim a fost chemat la o misiune mai înaltă – Episcop de Arad. De atunci, crucea mea s-a îngreuiat.

Stăreția este cea mai grea ascultare. Cu ajutorul lui Dumnezeu, Căruia se cade să-I mulțumesc acum, cu înțelegerea celor care ne conduc și cu rugăciunile părinților din Mănăstirea Putna, am dus și această cruce. Sigur că nu a fost ușoară. Putna

⁵ *Părintele Iachint al Putnei*, ediție îngrijită de Costion Nicolescu.

nu are o stăreție normală. Nu este o ascultare ușoară să fii stareț. Putna cere răspundere, cere capacitate, cere mai mult decât toate mănăstirile. De aceea, astăzi îmi înalț gândul și inima către Dumnezeu, să-I mulțumesc că mi-a ajutat să duc această cruce așa cum am putut eu.

Poate că nu am fost întotdeauna la înălțimea chemării, dar m-am străduit și eu, și în calitate de ghid 20 de ani, și în calitate de stareț și duhovnic, să-mi îndeplinesc misiunea, la care voi contribui și mai departe, în măsura puterilor mele.

M-am bucurat de părintele Melchisedec... În timp ce trebuia să ne întâlnim să discutăm, l-am găsit în genunchi în fața Sfântului Altar... Asta dovedește că era conștient de crucea grea pe care va trebui să o poarte. De aceea, eu am încredere că o vom duce mai departe și, cu puterile ce mi-au mai rămas, îl voi ajuta ca această obște să meargă pe căi bune și mai bune decât până acum.

N-a fost deloc ușor. De când am venit la Putna, din 1957, au început lucrări de restaurare la care a participat 15 ani și Preasfințitul Gherasim. Întâmplarea face că și eu am tot 15 ani de când duc această cruce. Azi mi-a ascultat Dumnezeu rugăciunile și Înaltpreasfințitul Pimen și Preasfințitul Gherasim au înțeles că nu mai pot și că ar trebui să mă înlocuiască din această funcție. Eu nădăjduiesc că Putna își va îndeplini misiunea ei mai departe, și sub aspect cultural, și sub aspect administrativ.

Putna este „templul conștiinței naționale”, este „Ierusalimul neamului românesc”, este o academie de arte frumoase și aceasta trebuie să se mențină la nivelul ei. De aceea, eu sunt mulțumit de cuvintele pe care le-a spus Părintele Stareț acum și cu puterile care mi-au mai rămas voi încerca să-l ajut oricând, folosind și blândețea, dar și dreptatea, pentru că fără acestea nu se poate. Poate că eu am fost doar bun. Dar am constatat în

ultimul timp că nu trebuie numai aceasta; trebuie și autoritate, trebuie și ascultare.

Deci îl voi ajuta ca și pe viitor să putem duce crucea aceasta mai departe. Iar când vei avea nevoie, Părinte Stareț, de un sfat, dacă vei vrea să mi-l ceri, în limitele puterilor mele te voi ajuta, ca să putem spune și noi cu Sfântul Apostol Pavel: „Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit. De acum mi s-a gătit cununa dreptății, pe care Domnul îmi va da-o în ziua aceea, El, Dreptul Judecător” (2 Tim. 4, 7–8).

Așa să ne ajute Dumnezeu!

DE VORBĂ CU PĂRINTELE IACHINT⁶

– interviu realizat de jurnalistul Mircea Motrici –

Părinte Iachint, orice discuție cu dumneavoastră aici, la Mănăstirea Putna, nu poate începe decât cu Ștefan cel Mare și Sfânt. De atâția ani sunteți în preajma mormântului celui care a fost zidul de apărare al creștinătății. Să ne oprim, așadar, la personalitatea marelui voievod.

Din câte s-au spus de către oameni care merită să fie apreciați, Ștefan cel Mare a creat o epocă pentru întreaga Europă. A creat valori și a știut să apere valori. De aceea, poporul nostru, încă din vremea sa și mai târziu, l-a numit „mare și sfânt”. Merita aceste titluri, această onoare.

Putna este mijlocul nostru de regenerare spirituală, amintindu-ne de faptele frumoase ale strămoșilor. Dar zicea cineva că la Putna nu se vine numai ca să ne amintim de faptele frumoase ale strămoșilor noștri, ci și ca să ne aprindem candela, flacăra iubirii de neam și de virtute strămoșească și ca să pășim cu cât mai multă vrednicie pe urmele strămoșilor.

Sigur, așa cum spun și scriitorii – A. D. Xenopol și alții –, Ștefan cel Mare și Sfânt a creat și a apărut, a construit și a întărit

⁶ *Părintele Iachint al Putnei*, ediție îngrijită de Costion Nicolescu.

încrederea în poporul nostru, care a moștenit ereditar de la daci și de la romani niște calități. De aceea, poporul nostru știe să-l aprecieze și să-i recunoască meritele. Ștefan a lucrat cu două forțe: pe de o parte forța divină, și pe de altă parte încrederea pe care și-a câpătat-o în poporul pe care l-a condus cu cea mai mare vrednicie. Aceasta l-a făcut pe Ștefan cel Mare să fie numit „mare și sfânt”. De altfel, cineva numea Putna „templul conștiinței naționale”.

La Putna ne aprindem flacăra iubirii de neam și de virtute strămoșească și ne străduim să luăm exemplul înaintașilor, ca să putem duce și noi povara vremurilor noastre pe căile cele mai alese. De aceea, Putna ne aprinde din această flăcără a virtuții strămoșești și ne străduim să mergem cu cât mai multă vrednicie pe urmele strămoșilor noștri.

Putna are strălucire prin faptul că, iată, Ștefan cel Mare și Sfânt și-a ales locul de veci aici.

Unii spun că Ștefan a ales acest loc de odihnă veșnică mai departe de cetatea Sucevei pentru ca să aibă liniște măcar după moarte, să nu-i mai jefuiască dușmanii mormântul. Și a făcut bine. A fost înțelept și, ca orice om mare, a găsit mijloacele cele mai bune pentru a atinge cele mai nobile scopuri.

Nici după moarte Ștefan nu a încetat să ne vorbească din liniștea mormântului său: „Să pășim cu vrednicie pe urmele înaintașilor...” De altfel, eu aveam niște formule mai corecte; cineva îl invocă pe Ștefan cel Mare, parcă A. D. Xenopol spunea: „Iar tu, măreață umbră, coboară-te în sufletul poporului tău și, cu puterea ta de oțel, încordează-i voința spre împlinirea celor mai sfinte datorii pe care și natura și Dumnezeu le impun oricărui popor ce năzuiește spre nemurire”. Și dacă ne gândim la strămoși, la vrednicia lor, la meritele lor, la ceea ce au creat și au apărut ei, în special ființa neamului și credința în Cel care

a zis: „Eu sunt cu voi întotdeauna; oricâte veți cere cu credință veți primi” (cf. Mt. 28, 20; 21, 22).

Știind aceasta, înaintașii au căutat totdeauna niște oameni vrednici, care au creat și au lăsat amintiri frumoase. Cineva zicea: „Vrem să știm cum trăiau strămoșii? Iată cum: cu vrednicie la primejdii, neclintiți la nevoi, cu modestie la fericire. Ei stârneau mirarea împăraților și a popoarelor, săvârșind fapte mari cu mijloace mici, împletind virtutea daco-romană cu credința în Dumnezeu”. Aceasta a fost viața strămoșilor, și aici se vede că strămoșii noștri au moștenit ereditar de la daci și de la romani niște virtuți și o simțire românească cum nu se găsesc la alte popoare: ospitalitate și omenie, lucruri care în ultimul timp parcă s-au mai pierdut câte puțin.

Iar Putna întotdeauna și-a primit oaspeții cu drag, cu brațele deschise, pentru că oaspeții dintotdeauna și-au dorit să ajungă măcar o dată în viață la mormântul lui Ștefan.

Da, ca să-și încarce bateriile inimilor lor cu exemple frumoase ale strămoșilor; iar apoi, pentru faptul că omul caută să mai iasă din centrifuga preocupărilor cotidiene și vrea să se liniștească undeva. Și unde să se liniștească, decât acolo unde sunt oamenii mari? Se spune de către oamenii cu o credință mai deosebită că acolo unde sunt oameni sfinți, oameni de o virtute cu totul deosebită, primim și noi ceva de la ei, atunci când îi vizităm la dânsii acasă. Ne amintim de faptele lor frumoase, dar simțim și un dar. E o comunicare, ca și în Vechiul Testament, unde găsim temeieri pentru aceasta, că acolo unde au fost înmormântați oameni mari există o forță care îi ajută pe cei care vin cât mai aproape de ei. Chiar dacă sunt morți de mii de ani – vorbesc de Vechiul Testament –, ei au posibilitatea de a ne ajuta, gândindu-ne la ei, comunicând cu ei. Și atunci, dacă este vorba de Putna, numai Dumnezeu îi știe câți sunt aici, în jurul acestei biserici.

Când s-au făcut săpături arheologice am putut să-mi dau seama că cei mai mulți, și episcopi, și oameni mari, au fost înmormântați nu prea mulți în biserică, ci lângă biserică, lângă zidul mănăstirii. Și sunt lespezi care spun mult despre oameni mari pe care aproape nu-i mai cercetează nimeni acum. Oricum, venind la Putna, mai ales într-o seară când mai meditează cineva și poate să mai privească un cer senin, facem mai mult legătura cu acești strămoși vrednici care odihnesc aici. Și parcă primim ceva, un har deosebit de la ei.

V-aș ruga să ne oprim la mormântul lui Ștefan cel Mare și Sfânt.

Pe mormântul lui Ștefan cel Mare există și elemente decorative cu caracter simbolic, până și inscripția care spune așa: „Bincredinciosul Domn, Io Ștefan Voievod, din mila lui Dumnezeu Domn al țării Moldovei, fiul lui Bogdan Voievod, ctitor și ziditor al acestui sfânt lăcaș, care aici odihnește și care s-a strămutat la veșnicele lăcașuri la anii ...” și urmează numărul șapte și un spațiu rezervat pentru data morții. Spațiu pe care nici contemporanii, și nici urmașii n-au îndrăznit să-l completeze. De ce? Oamenii mari trăiesc mai mult pentru alții decât pentru ei... Ștefan trăiește etern prin faptele sale mari, cu care a reușit să facă cele mai însemnate, cele mai bune lucruri pe care poporul le aștepta în vremurile acelea zbuciumate.

Sigur că Ștefan a pus pe mormântul lui și stejarul. Stejarul este arborele care are un simbol deosebit. Stejarul trăiește până la 1000 de ani, se spune. Se spune că își înfinge adânc rădăcinile în acest pământ și nu se îndoiește în fața furtunii. Este vitalitatea, rezistența, permanența sau forța acestui popor, prin care Ștefan își exprimă dorința lui ca poporul român să trăiască peste veacuri.

De aceea, și generalii noștri poartă la caschetă frunza de stejar, simbolul permanenței și al vredniciei poporului nostru

dintotdeauna. Apoi, dacă este vorba și de celelalte elemente decorative, pe mormântul Mariei Paleologu – ori Maria de Mangop, cum îi spunem noi – sunt și acolo floarea de mac, care simbolizează somnul veșnic, dar și pasărea Phoenix, care simbolizează revenirea la viață. Viața nu se sfârșește la pragul mormântului. Și dacă este vorba de viață, dincolo este viața cea adevărată și, conform învățaturii biblice, viața de aici este umbră și vis, nu este viața cea adevărată. Însotim după perfecțiune, după frumos, după fericire; dar nu sunt în această lume aceste calități, nu sunt din lumea aceasta. Și atunci și aceste elemente decorative de pe lespezile funerare spun ceva, au un simbol, au o semnificație, și cine înțelege poate să învețe și de aici ceva. Chiar din elementele pe care ei le-au ales și le-au pus pe mormintele lor.

Sunteți unul dintre slujitorii Bisericii Ortodoxe, sunteți unul dintre ostenitorii Mănăstirii Putna care a fost de față când a fost dezvelit într-un anumit an mormântul marelui voievod. Îndrăznesc o întrebare deosebită: puteți să-mi spuneți câteva cuvinte despre ceea ce este în interiorul mormântului?

Eu lucrurile acestea nu prea le-am spus, pentru că le-am făcut neoficial, cu încă doi părinți de aici, de la mănăstire. Când s-au făcut săpăturile arheologice în interiorul bisericii, în camera mormintelor, în gropniță, eram aici. Arheologul și noi am mers noaptea, curioși să vedem osemintele lui Ștefan cel Mare.

S-a ajuns la mormânt. În primul rând, arheologul, când a ajuns acolo unde e lespeda funerară, a spus: „Nu e aici mormântul lui Ștefan cel Mare”, dar nu a spus mai mult. Oamenii au și zvonit că nu s-a găsit mormântul lui Ștefan cel Mare la Putna și s-a și scris într-o revistă atunci: „Oare mormântul lui Ștefan cel Mare nu mai este la Putna?”. După aceea, când a venit cineva și l-a întrebat, a spus: „Domnule, eu

n-am spus că nu este la Putna. Am spus că nu este chiar aici, unde e lespede de funerară!!” Și a ieșit el din încurcătură. Dar eu am mers noaptea, împreună cu alți doi părinți; la un colț, mormântul lui Ștefan mai are un capac, mai jos, cam la un metru și jumătate sub nivelul de călcare actual, și acolo este pusă o altă lespede de piatră, fără inscripție, fără nimic, pe un cadru tot din piatră, un patrulater care ține de mormânt. Și se vede și puțină urmă de lemn. Probabil că a fost un sicriu din lemn. Am luat o lanternă de vânătoare mai mare, am ferit un colț care era deja rupt de mai mult timp, de când s-a umblat în 1856, am băgat lanterna și am văzut o purpură puțin roșie, închisă, așa cum este ușa; nu mai avea culoarea originală. Și se cunoștea craniul, era puțin într-o parte... După obiceiul vremii, se punea pe un grătar metalic, și nu mai era la locul lui. Se vedea că a fost umblat la mormântul lui Ștefan cel Mare. Purpura aceea nu era din vremea lui. Era pusă mai târziu.

Ce înseamnă o purpură?

Purpura este o stofă, probabil străină, importată din Italia, care se punea pe mormânt, deasupra. Noi am umblat la placa de jos, nu la aceasta de sus, din marmură. Acolo am putut să introducem lanterna și să vedem puțin craniul, într-o parte, nu chiar la centrul corpului, și această purpură, această stofă, brocart italian, probabil, care este pusă așa, dar este decolorată, nu mai este chiar în forma ei... cum mai avem în muzeu. Asta am văzut cu ochii mei. Au văzut și ceilalți părinți, ne-am uitat pe rând cu această lanternă, că nu s-a desfăcut capacul de jos, de la subsol, unde este mormântul lui Ștefan cel Mare. N-a fost desfăcut. Noi numai printr-un colț, care era desfăcut când s-a umblat mai înainte în mod neoficial pe acolo, am putut să vedem osemintele lui Ștefan cel Mare... Adică am văzut numai acest brocart.

Și scheletul capului.

Atât. Capul nu mai era chiar la centrul corpului. Se vedea după îmbrăcăminte, după acest brocart, că nu era chiar la mijloc.

Aceasta am văzut cu ochii mei, dar eu nu prea am spus, pentru că nu era cazul... Mai ales că nu este mormântul lui Ștefan cel Mare chiar sub lespeda funerară, aceea care se vede din marmură, ci este mai spre centru.

Deci acolo unde îngenunchează creștinii.

Da.

O legendă, o vorbă din popor spune că Ștefan cel Mare chiar și-a dorit acest loc, pentru a fi călcat mormântul lui în picioare, pentru că n-a reușit în viața lui pământească să facă atât cât și-ar fi dorit pentru neamul românesc.

Aceasta o numim smerenie – recunoașterea că n-am putut face ceea ce am vrut. Și atunci spune: „Să fiu călcat, să fiu disprețuit...”

Pentru că știm cu toții că un mare domnitor, un rege, când își alege locul de veci, poate să își aranjeze dincolo de temple, dincolo de morminte poleite în aur, dincolo de marmură sau totul cu fast. Ștefan cel Mare și-a ales locul atât de frumos, atât de curat, atât de firesc și atât de modest... Iată că am putea să dăm acoperire acestor povești, acestor vorbe păstrate din generație în generație, care reflectă și conturează modestia lui Ștefan cel Mare, care, iată, oficial și-a făcut acolo lespeda de piatră, dar locul lui este acolo unde îngenunchează creștinii, pentru că n-a putut să facă atât cât a dorit... deși abia ne dăm seama ce a însemnat Ștefan cel Mare și ce înseamnă.

Nu în zadar se spune că a creat o epocă pentru

întreaga Europă. Am avut grupuri de greci care vorbesc frumos despre Ștefan cel Mare. Îl cunosc și ei, mai ales prin căsătoria cu Maria Paleologu, fiica lui Isaac Paleologul. S-a făcut o apropiere. Un fiu al Mariei Paleologu putea să moștenească după legea vremii tronul Bizanțului. Grecii știau, adică își dădeau seama că a reușit, ca nimeni altul, să-i învingă pe turci, cea mai puternică forță militară din a doua jumătate a secolului al XV-lea. Au fost înfrânți nu o dată, ci de mai multe ori de către Ștefan cel Mare; or acesta este un dar de la Dumnezeu, dar și înțelepciunea pe care i-a dat-o Dumnezeu din plin, ca să-i poată birui pe acești dușmani care amenințau întreaga civilizație și cultură a Europei.

Credeți că astăzi avem nevoie de Ștefan cel Mare?

Cum să nu? Cred că toată lumea o spune...

Știm că, la vremuri grele, românii și-au îndreptat gândul spre Putna, spre Ștefan cel Mare, pentru a-și lua forța necesară pentru a trece peste obstacole. Și când spun aceasta mă gândesc la cei din Basarabia, mă gândesc la cei din regiunea Cernăuți, mă gândesc la românii plecați din cauza sorții pe alte meridiane ale lumii. Când spun Putna, când spun Ștefan cel Mare, ei simt o ușurare, simt o atracție și o nostalgie pentru pământul românesc.

Poporul, chiar cei care sunt dincolo de Prut și mai departe, spre Cernăuți, au un cult pentru Ștefan cel Mare, și pe bună dreptate. Ei știu că în omul acesta au existat forțe spirituale deosebite. De altfel, am avut ocazia să cunosc chiar turci care au venit la Putna și care au făcut o închinare la mormântul lui Ștefan cel Mare. Când cineva i-a întrebat: „Vă e frică de Ștefan cel Mare și acum?”, atunci aceștia – erau oameni intelectuali – au răspuns: „Indiferent de naționalitate, oamenii geniali trebuie respectați, și noi îl respectăm pe Ștefan cel Mare pentru meritele lui, chiar dacă a avut conflicte cu conducerea țării noastre”.

Sigur, despre Ștefan cel Mare se pot spune multe lucruri... Dacă întrebăm chiar un copil despre Ștefan cel Mare, îi atribuie și podul acesta, și fântâna aceasta, toate i le atribuie lui Ștefan cel Mare, chiar dacă nu sunt ale lui toate. Dar poporul zice: „Cine a făcut aceasta?”, „Ștefan cel Mare!” – adică există un cult pentru el...

Ștefan cel Mare este printre noi prin ceea ce a făcut, prin legendele păstrate vii. Vă rog să conturați în câteva cuvinte forța interioară și, mai ales, forța exterioară a Mănăstirii Putna.

Putna, cu adevărat, a fost un mijloc de regenerare spirituală. Spunea cineva că Putna are două altare: un altar al credinței strămoșești și un alt altar, al conștiinței naționale. Când este vorba de conștiință națională sau de exemplul strămoșilor noștri, aceasta ne regenerează întotdeauna. De multe ori, când conduceam un grup de intelectuali, mă bucuram că le licăreau lacrimi în ochi. Și de multe ori ziceam: „Ce aducem noi acum ca omagiu de venerație și recunoștință pe altarul conștiinței naționale...?” Aducem o lacrimă, o lumânare și o floare; acestea sunt simboluri ale recunoștinței față de cel Mare de la Putna, față de Ștefan cel Mare.

Acestea sunt daruri pe care le aducem și acum pentru Ștefan cel Mare și pentru toți marii noștri, că nu numai un mare a avut poporul nostru. Neamul nostru a avut și alți oameni mari. De exemplu, Mihai Eminescu, și el a fost un om mare. Ștefan mânia un paloș, Eminescu alt paloș, paloșul condeifului. Cred că poporul român a avut întotdeauna și are încă oameni mari. Dar, să mă ierte Dumnezeu, n-au curajul să pună mâna pe conducere și să pună piciorul în prag.

De-a lungul veacurilor, multe au fost personalitățile care au poposit aici, la Putna, și s-au reîntors cu mare plăcere sau

au păstrat în suflet amintirea Putnei, amintirea mormântului lui Ștefan, toată viața.

Da, este adevărat. Spune un motto pe o carte veche: „Oamenii se iubesc pentru că se cunosc și se cunosc pentru că se iubesc”. O vizită la Putna înseamnă un mijloc de regenerare spirituală, de întărire în faptele frumoase luate de la strămoșii noștri.

Aici, la Putna, de-a lungul timpului s-au format mulți ierarhi ai Bisericii, stareți de mănăstiri, personalități culturale de seamă ale neamului românesc. Vă rog să vă referiți la acest aspect al formării ostenitorilor locașurilor sfinteii mănăstiri.

Ca orice monument istoric deosebit, Putna a avut norocul să aibă grijă Ștefan cel Mare de ea, chiar din vremea sa. Putna a avut școli. Călugări de la Putna au mers la studii în Italia, în Grecia. Prima Pascalie, primul calendar, a fost scrisă de primul om care știa mersul planetelor pe la 1516. Iată, deci, oameni care studiau în străinătate și care veneau de acolo cu pregătiri deosebite. Au fost școli la Putna – o academie de arte frumoase, unde s-au făcut broderii, sculpturi, picturi, obiecte de orfevrărie... Școlile de la Putna au fost cunoscute mai ales în timpul lui Iacov Putneanul. Noi n-am mers prea departe, mai aproape de Ștefan cel Mare; nu ne cunoaștem înaintașii așa de departe, dar au fost oameni vrednici care au continuat tradiția aceasta a școlii de la Putna.

Prima școală din Putna a fost la poarta mănăstirii. Când am venit la Putna, încă mai existau urme din casa aceea veche, prima școală de la Putna. Aici veneau și oameni mari ca Eminescu și alții. Eminescu are aici niște însemnări pe prima Biblie în limba română, niște corecturi pe care le-a făcut. Deci, veneau și oameni care căutau să-și cunoască înaintașii, strămoșii, și care îi cunoșteau studiind ceea ce au lăsat ei în scris, în artă și în toată activitatea lor.

La Putna s-au creat obiecte de artă, s-au scris cărți bune. Și unele dintre ele, din fericire, au mai ajuns până în zilele noastre, cu frontispiciile acelea deosebite; și nu numai artă, dar și text biblic și alte lucruri care dovedesc că înaintașii noștri au fost destul de cuminți, destul de înțelepți încât să lase și urmașilor lor un exemplu bun, prin ce au scris și prin arta de toate genurile de la Putna. De aceea, Putna a rămas un templu al conștiinței naționale și al culturii.

În ani ați cizelat multe caractere, ați pregătit mulți ostenitori ai mănăstirilor, dar i-ați pregătit și pentru eventualitatea că vor fi promovați, că vor fi puși, rânduiți în fruntea altor obști, fie din Bucovina, fie de la noi din țară. Mulți dintre stareții mănăstirilor noastre, mulți ierarhi ai Bisericii Ortodoxe de astăzi au trecut pe aici și au trăit ca ostenitori la Putna.

Putna a fost și o școală care a creat caractere, a creat oameni. Natural că nu-i cunosc eu pe toți cei mai dinainte. După vremea lui Ștefan cel Mare a urmat perioada de înflorire din timpul lui Iacov Putneanul. El a fost și cel care a restaurat Mănăstirea Putna. Poate au fost și alții, mai înainte și după ei, care la vremea lor au întreținut aprinsă flacăra culturii și a simțirii românești și a celorlalte calități cu care Dumnezeu a înzestrat poporul român.

Din cei din zilele noastre amintim pe Înaltpreasfințitul Pimen, Arhiepiscop la Suceava, care s-a format în școala de la Putna, și pe Preasfințitul Gherasim Putneanul de la Rădăuți, care au fost și stareți aici, apoi Preasfințitul Calinic de la Mitropolia din Iași. Deci Putna a dat oameni Bisericii și neamului nostru, oameni de cultură, oameni care își fac și acum datoria la locul în care au fost chemați.

Care sunt povețele cu care îi îmbrățișați pe tinerii care au pășit pe calea monahală?

Vorbind despre meritele strămoșilor, scoteam în evidență că ar trebui să pășim pe urmele lor cu cât mai multă vrednicie și cu emoție, chiar; ei ne vorbesc și acum, chiar dacă au trecut 500 de ani de la Ștefan și de la alții de mai târziu. Ne vorbesc despre puterea de a înfrunta pericolul în vremuri grele, despre puterea de a ne face datoria față de societate, pentru că oamenii mari trăiesc mai mult pentru neamul lor și chiar pentru lumea întreagă, decât pentru ei înșiși.

La acest altruism ne îndeamnă strămoșii noștri: să pășim pe urmele lor înseamnă datoria de a trăi mai mult pentru alții, cu sacrificii, așa cum a făcut Ștefan cel Mare – dar nu numai el, ci și alți oameni vrednici după dânsul. Ei au știut să-și valorifice toată capacitatea lor în slujba societății, în slujba neamului.

Ce amintiri păstrați din experiența sfinției voastre ca ostenitor al Mănăstirii Putna. La care amintiri v-ați opri acum, în această noapte?

Am mulțumirea că timp de aproape 40 de ani am lucrat și sub aspect spiritual, trezind conștiința poporului nostru prin cuvintele spuse la mormântul lui Ștefan cel Mare, și am lucrat și la construcții, pentru că în 1956, când am venit, Putna era cu urme de gloanțe pe pereți și cu necazuri destule.

Datorită unor oameni care au înțeles ce înseamnă Putna, s-a reușit, prin noi, viețuitorii umili din timpul acesta, să asist și eu la restaurarea Putnei cu ce am putut noi. Când statul n-a mai dat bani, a dat Mitropolia, și am continuat lucrările pe spezele Mitropoliei și ale noastre, pe cât am putut și noi. Deci, am o mulțumire sufletească, că în aproape 40 de ani am făcut ceva și sub aspect moral, cultural și patriotic, dar și sub aspectul acesta, al construcției. Nu numai eu; eu am fost

pe post de achizitor de materiale... Dar am căutat să trezesc conștiința celor care au venit pe la Putna, ca să înțeleagă și să pășească cu cât mai multă vrednicie pe urmele înaintașilor...

Și iată că ceea ce v-ați ostenit să faceți se vede strălucitor în rânduiala zilei de astăzi.

În ultimul timp am pus un pic în rânduială și slujbele, serviciile religioase, am căutat să facem ordine în toate. Nu pe toți i-am putut mulțumi, căci mai sunt și oameni care nu-și înțeleg rostul lor, nici n-au simțul patriotic și nici nu-și dau seama ce am făcut în vremurile noastre destul de grele.

Dacă îi putem numi oameni pe aceia...

Îi numim oameni, deși nu știu dacă ei respectă ceva din ceea ce am făcut, dacă au atâta înțelepciune.

Părinte arhimandrit Iachint, în această minunată noapte de iulie, când stelele plutesc pe cer sau poate în vârfurile brazilor pentru a lumina această clipă, aș dori să încheiați cu câteva cuvinte duhovnicești pentru cei care ne ascultă, pentru cei care, poate, peste ani vor citi spusele sfinției voastre.

Eu vă spun acest cuvânt: „Vorba sună, fapta tună”. Cred că faptele sunt acelea prin care noi putem fi caracterizați ca vrednici urmași ai înaintașilor noștri. Să nu mai fim atât de egoiști, să nu ne ocupăm prea mult de lucrurile acestea care trec, să ne gândim că în curând vom intra în eternitate, mai aproape sau mai departe de strămoșii noștri, după faptele pe care le-am făcut.

După aceste cuvinte este greu să mai alăturăm și altele. Nu-mi rămâne decât să vă doresc liniște, pace duhovnicească, să contribuiți în continuare la dăltuirea sufletelor aici, la

Mănăstirea Putna. Dumnezeu să vă dea sănătate, Maica Domnului să vă ocrotească, pentru ca Putna, ostenitorii Putnei și credincioșii să vă aibă încă mult timp de acum încolo.

Se spune că nu venim pe lume și nu plecăm când vrem noi, deși, câteodată, fiind descurajat, am spus: „Ce rost are?” Cât mai poți folosi pe cineva, viața are sens; când nu mai poți folosi nimănui, viața nu mai are sens.

Nădăjduiesc că voi mai putea fi de folos și de acum înainte, măcar sub aspect spiritual, căci în partea aceasta mai pot. Cât mai pot, să stau de vorbă cu oamenii și mă mai folosesc și eu de dânșii, dar și ei de mine; atunci încă mă străduiesc să mai fiu de folos. Să dea Dumnezeu să fim sănătoși! Două: pacea și sănătatea să le păstrăm.

Vă mulțumesc din toată inima pentru acest interviu, pe care l-am așteptat de mulți ani.

Îmi pare rău că nu am putut să vă dau răspunsurile după așteptările dumneavoastră. Sper că veți mai veni la noi. Faceți și dumneavoastră ca și albina – adunați câte puțin nectar, câte puțin polen, și le puneți acolo, în caseta dumneavoastră. Poate vor folosi pe cineva.

CUVINTE ZIDITOARE
CULESE DE LA FIII DUHOVNICEȘTI

Creștinul în lume

Mama și duhovnicul îți pregătesc drumul spre cer. De aceea, mamei îi spui „Sărut mâna!”, iar duhovnicului „Sărut dreapta!”, adică mâna sfințită, care te dezleagă de păcate. Fără duhovnic nu poți intra în Împărăția cerurilor. Mama creștină, prin educația pe care o dă fiilor ei, naște copii pentru Împărăția cerurilor, iar duhovnicul îi face, prin iertarea păcatelor, să fie cetățeni ai cerului. Mamele creștine pot schimba fața acestei lumi, iar duhovnicul, prin puterea lui Dumnezeu – cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur – face ca cerul să se pogoare pe pământ. Dacă mama nu-și împlinește rolul ei, duhovnicul poate să corecteze acest fapt, dar dacă duhovnicul nu-și împlinește rolul său, cine-l mai poate împlini? Dacă Ștefan cel Mare n-ar fi avut o mamă ca doamna Oltea și un duhovnic ca Sfântul Daniil Sihastrul, ar mai fi rămas pentru istorie ceea ce știm că a fost, adică un „atlet al lui Hristos”, cum l-a numit papa Sixt al IV-lea?

Cel care slujește pe Dumnezeu nu este și nici nu poate să fie singur; drumul celui ce merge la întâlnire cu Dumnezeu trece prin poarta aproapelui. Mântuitorul nu S-ar fi putut răstigni pentru mântuirea noastră fără să treacă pe la prietenul

Său, Lazăr. Iubirea lui Dumnezeu nu este o abstracție. Ea ține de concretul nostru. De aceea, numai cel care a zis „Vă vestim ceea ce am văzut cu ochii noștri” (cf. 1 Ioan 1, 1), adică Sfântul Ioan Evanghelistul, a putut sesiza acest fapt. Dacă ne-ar rămâne numai această scenă din Evanghelie, încă ne-am putea mântui; am putea înțelege în spiritul ei autentic porunca nouă pe care ne-a dat-o Mântuitorul, de a ne iubi unii pe alții. Adeseori, noi abstractizăm și căutăm să surprindem aspecte dintre cele mai filozofice ale acestei porunci, fapt pentru care ratăm autenticul și sensul simplu pe care i l-a dat acestei porunci Fiul lui Dumnezeu; cine îl surprinde, înseamnă că a devenit ucenicul celei mai mari universități din lume, care Îl are ca rector pe Mântuitorul Hristos. Citându-l pe Iorga: „Cine nu are școala mamei, chiar dacă are o sută de doctorate, rămâne din punct de vedere afectiv nemodelat”, putem completa că cine nu a frecventat câteva cursuri la universitatea iubirii lui Hristos, chiar dacă și-a dat câteva doctorate în Teologie, n-a înțeles nimic din ceea ce ne-a învățat Hristos.

Am avut și eu destule necazuri. Dar, dacă nu le aveam, n-aș fi văzut strălucirea negrăită a zilei de astăzi, când Crucea lui Hristos și sabia lui Ștefan ne spun că lupta cu necredința de abia acum începe.

Cumpătarea este adevăratul sigiliu al înțelepciunii creștine. Să avem întotdeauna simțul măsurii. Să nu exagerăm nici în dreapta, nici în stânga. Să căutăm cele mai bune mijloace pentru atingerea celor mai nobile scopuri.

Să fim cu bună chibzuință, să ținem calea de mijloc. Fără exagerări și extreme. Totul să fie în limitele bunului simț, ale firescului.

Poezia este liturghia umilinței devenită metaforă.

Fiind întrebat „Când vine sfârșitul lumii?”, a răspuns: „De ce nu te interesează sfârșitul tău?”

Vrei să te mântuiești, cu întrebarea să călătorești, iar adevărata înțelepciune stă în sfat mult.

Când începi un lucru, du-l până la capăt și să nu te uiți ca Sarra, înapoi!

Unui părinte nemulțumit i-a spus: „Să mulțumești lui Dumnezeu pentru tot ce primești și să nu judeci”.

Să nu cârțești niciodată împotriva voii lui Dumnezeu și să nu spui niciodată „Nu mai pot!”

Caută-ți pacea prin rugăciune și încredere în purtarea de grijă a lui Dumnezeu și nu uita că fericirea nu-i din lumea aceasta.

„Cel mai important lucru este să-L simți pe Dumnezeu în inima ta!”; și mulți ucenici, în preajma sfinției sale, simțeau acest lucru. Era o realitate, o certitudine.

Din cauză că ne iubim pe noi greșim față de aproapele nostru, greșim față de Dumnezeu Care a spus: „Învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima...” (Mat. 11, 29).

Dacă ne-am regăsi pe noi și am lua legătura și cu Binele Suprem, de-abia atunci ne-am trezi, am ajunge la realitatea căutată. De fapt, acest lucru e ca și căutarea lungimii de undă.

Ce ne poate feri de stresurile lumii acesteia? Spiritualitatea creștină. Nu toată lumea înțelege această realitate. În iureșul vieții în care trăim noi acum văd că oamenii nu găsesc cele mai bune modalități de a se salva și de a salva societatea pe care o slujim. Mântuitorul spune: „Fiul Omului n-a venit să I Se slujească, ci ca să slujească El și să-Și dea sufletul răscumpărare pentru mulți” (Mat. 20, 28). Deci, iată exemplul: să facem cât mai mult bine pentru alții. Astfel, dreptatea divină rămâne întotdeauna suverană. Undeva se spune: „Căci gândurile Mele nu sunt ca gândurile voastre și nici căile Mele ca ale voastre, zice Domnul” (Is. 55, 8).

Să te îndoiești de tine, să nu te încrezi în forțele tale.

Spovedania să fie scurtă, cât podul palmei, concisă.

După ce primești Sfânta Împărtășanie, după ce te-ai odihnit, să te rogi mai cu foc.

Să nu renunțăm la lupta pentru viață, oricât de întinați am fi. Mântuitorul nostru Iisus Hristos a venit în lume, S-a întrupat, a îmbrăcat firea omenească și a purtat slăbiciunile noastre în afară de păcat; a propovăduit și ne-a învățat, încredințându-ne că este posibil să ducem o viață în sfințenie; a pățimit pentru păcatele noastre, a primit de bună voie moartea pe Cruce; a înviat a treia zi din morți, adevărind învierea prin arătări repetate, prin întâlniri nemijlocite cu oamenii și apoi S-a înălțat la ceruri, după ce a avut grijă de a ne încredința despre trimiterea Mângâietorului, Duhul Adevărului. Toate acestea le-a făcut din marea Lui dragoste și iubire pentru om, singura ființă pământească purtătoare de suflet. Totul a fost pentru restaurarea ființei umane căzută în păcat. Ne-a

încurajat: „...îndrăzniți! Eu am biruit lumea!” (Ioan 16, 33); adică Eu, purtător de trup ca și voi oamenii, am biruit lumea.

Cugetând la Patimile Domnului, spunea: „Nimeni nu poate să cuprindă cu mintea durerea pe care a suportat-o Domnul pe cruce”.

Ce este sufletul? Este mai viu și mai adevărat decât trupul. Trupul îl vezi, dar nu știi ce este în interiorul lui. Nu-i cunoști întotdeauna structura, suferințele și cauzele lor. Pe când sufletul este ceva clar. Ați auzit spunându-se despre cineva că este un mare suflet sau că este un om fără suflet? Vrea să spună că omul cu suflet este acela care emană bunătate, dragoste față de semenii, care iubește pe săraci și pe orfani, care știe să-i ierte pe cei care i-au greșit, pe dușmani, care răsplătește răul cu binele, care nu ține minte răul, care are frică de Dumnezeu și credință, care săvârșește roadele credinței. Un suflet mare este acela care se jertfește pentru binele altuia, care nu caută ale sale, ci pacea celorlalți. Pe de altă parte, omul cu suflet mic sau fără suflet este omul viclean, plin de răutate, care nu are astâmpăr, nici odihnă, nici mulțumire, omul nemilostiv, necinstit, mincinos, care se bucură de răul altuia, omul care nu este mișcat de suferința altora, care își clădește fericirea pe slăbiciunile celorlalți.

Menirea îngerilor este de a aduce permanent laudă și cântare lui Dumnezeu și de a împlini voia Lui. Fiecare om primește de la Sfântul Botez un înger păzitor, care toată viața ne sfătuiește, ne insuflă gânduri și fapte plăcute lui Dumnezeu, ne ferește de pericole, se luptă, se războiește și se oștește în preajma sufletului nostru. Omul este dator să asculte de îngerul păzitor, care prin conștiința noastră ne învață cele de folos. Îngerul păzitor are grijă de noi, dar în același timp

aduce slavă lui Dumnezeu, laudă și cântare. Mare bucurie are îngerul păzitor când și noi împreună cu el aducem slavă și cântare, aducem cinste lui Dumnezeu și mulțumire. Pe de altă parte, mare mâhnire are îngerul păzitor când noi, nu numai că nu aducem laudă lui Dumnezeu alături de el, dar Îl și supărăm prin faptele și gândurile noastre păcătoase. Dacă și noi, alături de îngerul păzitor, suntem în permanentă stare de rugăciune, atunci darul lui Dumnezeu este peste noi.

Părintele Iachint era un bun cunoscător al mecanismelor de pervertire a sufletului. El spunea: „Poftele trupului apar ca urmare a nesatisfacerii unor cerințe sufletești. Apare un gol în suflet care trebuie umplut cu ceva. Dacă dorința sufletului de rugăciune, de cugetare sfântă, de smerenie, de ascultare, de lepădare de sine nu este satisfăcută prin citirea de cărți sfinte, prin rugăciune și înfrânare, prin nevoință și ascultare, apar neliniști, nemulțumiri care sunt preluate de trup și de suflet. Astfel apare nevoia de a mânca și a bea în loc de a posti, de a cleveti și judeca pe alții în loc de a ne ruga și a ne smeri, slava deșartă în loc de a ne vedea neputințele și păcatele noastre, iubirea de avuții, de bunuri în loc de sărăcie, iuțimea în loc de blândețe și bunătate, cugetări deșarte în loc de cugetări sfinte. Până ne trezim din rătăcire, suntem asediați de fel de fel de patimi cu care vom avea de luptat după ce vom găsi calea de întoarcere”.

La întrebarea de ce păcatul se face ușor, Părintele Iachint zicea: „Păcatul presupune întotdeauna o plăcere aparentă, apare ca un trandafir care ascunde mulți ghimpi. Totul este iluzie, care mai apoi se transformă în amar și plângere. Pe când urmarea virtuților cere multă osteneală. Binele se face greu pentru că presupune înfrânare, abstenență, mergerea pe calea

cea strâmtă, lacrimi, răbdare, suferință, renunțare la propria voință.”

Trebuie să punem mare accent pe cunoașterea de sine, luptând pentru aceasta, și să cerem cu insistență în rugăciuni ca Dumnezeu să ne lumineze întunericul sufletelor și să ne dea ajutor pentru a izgoni toată răutatea care și-a făcut cuib în mintea și în inima noastră. Fără cunoașterea de sine și lupta împotriva răului, nu este posibil nici un urcuș duhovnicesc. Să cerem lui Dumnezeu să ne ajute să descoperim și să învingem toate cugetele viclene și duplicitatea din noi.

Trebuie reținut că nu orice poftă este un viciu. Numai poftele repetate, întreținute și alimentate cu plăceri, care se transformă în obișnuințe, în deprinderi, care ne obligă să le săvârșim, numai astfel de pofte devin vicii. Orice poftă, dacă este alungată și nu este alimentată, cu timpul slăbește, se usucă și dispare.

Satana iese la luptă deschisă atunci când vede că omul părăsește păcatul; aruncă toată oastea iadului asupra bietului suflet, numai să nu-l scape. Omul însă nu trebuie să se teamă, că nu va întârzia ajutorul lui Dumnezeu, care vrea să vadă hotărârea noastră definitivă de a merge pe calea cea strâmtă (cf. Mt. 7, 13). Să nu fim șovăielnici. Lupta trebuie să fie definitivă împotriva celui rău.

Lacrimile au putere să spele păcate grele. Lacrimile atrag harul lui Dumnezeu.

Nu există păcat atât de mare care să nu convingă iubirea lui Dumnezeu.

Celor care se îndoiau că Dumnezeu le-a iertat păcatele, părintele Iachint le zicea: „Dacă ți-ai cercetat conștiința, dacă îți pare rău de ceea ce ai făcut, dacă te-ai mărturisit sincer, cu zdrobire de inimă, cu hotărâre fermă de a nu te mai întoarce la păcat, dacă împlinești cu toată dragostea canonul dat de duhovnic, dacă suporti cu seninătate și mulțumire toate necazurile și certările Domnului, dacă urmezi calea Bisericii, dacă te apropii de cărțile sfinte și trăiești ce află în ele, dacă ai primit dezlegare de păcate de la duhovnic – nu ai voie să te îndoiești de mila și iertarea lui Dumnezeu. Dacă te îndoiești, atunci păcătuiești și credința ta nu este deplină.”

Multora li se pare bizară problema unei vieți dincolo de viața aceasta, li se pare o superstiție vorbirea despre Dumnezeu, despre suflet, despre rai și iad. Un bun creștin trebuie să înțeleagă faptul că a fi robul lui Dumnezeu implică numaidecât ieșirea dintr-o altă robie – și anume din robia păcatului, a patimilor, a viciilor.

În mintea dreaptă și lucrul strâmb se-ndreaptă, dar în mintea strâmbă și lucrul drept se strâmbă.

Coborâșul se face repede, dar urcușul tare anevoios.

Pentru cei căldicei spunea: „Drumul spre Împărăția cerurilor este pe muchie de cuțit”.

Când suntem la răscruce este bine să nu ne grăbim, ci să ne oprim, să judecăm, să ne rugăm și să cerem ajutorul lui Dumnezeu, al Maicii Domnului, al sfântului înger păzitor, al sfinților și să cerem sfat, sfatul părintelui duhovnicesc.

Fiecare gândește după cum trăiește și culege roade după cum seamănă, iar de vrăjmașii noștri să ne aducem aminte ca de un prieten, ca de un doctor trimis de Hristos.

Citește, frate, citește cărți sfinte, căci cine are o asemenea preocupare sfârșește prin a cădea la picioarele Crucii și de acolo se îngroapă cu Iisus și învie cu Iisus. Cine citește cărți sfinte ajunge să-și sfințească sufletul.

Ștefan cel Mare și-a apărât țara și după moarte, din mormântul său, căci, dacă acesta nu s-ar fi aflat la Putna, granița de nord a țării ar fi coborât mult spre sud, poate până la Suceava... Dar, peste mormântul Marelui și Sfântului nostru voievod nu au cutezat să treacă nici Stalin, nici Molotov, nici Ribbentrop, cu toate dictatele și pactele lor satanice.

Să ne ajute Dumnezeu să se realizeze acea dorință dreaptă și sfântă pe care românii de pretutindeni o simt și o trăiesc. Ce bine și frumos spune o cântare bisericească: „Cât este de bine și cât este de frumos să locuiască frații în unire!” (cf. Ps. 132, 1) În definitiv, ce vrem? Niște drepturi. Nu cerem nimic străin. Este vorba de aceeași limbă românească. Mântuitorul S-a numit Cuvânt, Cuvântul lui Dumnezeu. Prin ce ne facem noi cunoscuți unul altuia? Prin cuvânt. Mintea este Tatăl, Cuvântul este Fiul, trăirea este Duhul Sfânt. Este o treime în care noi ne unim și este foarte greu să înțelegem acest adevăr, care mai mult se trăiește decât se vorbește. Să ne ajute bunul Dumnezeu!

Sfaturi pentru monahi

Pe cei care nu fac ale locului, nu-i ține locul.

Vorba sună, fapta tună!

Mânia este căruța dracilor.

Când m-am călugărit, am depus trei voturi: sărăcia de bunăvoie, castitatea și ascultarea. Sărăcie? Am o chilie plină de cărți, dulapul meu e plin cu îmbrăcăminte, iar oamenii tot vor să mai aducă. Nu pot să zic că am respectat votul acesta. Castitate? N-aș putea spune că gândurile mele nu s-au mai rătăcit uneori. Așa că nici în privința aceasta nu stau prea bine. Atunci, nu-mi mai rămâne decât ascultarea. Măcar pe aceasta să o împlinesc.

Dacă vei face ascultarea cu dragoste, ascultarea nu te va lăsa niciodată, pentru că ascultarea merge la Dumnezeu înaintea rugăciunii.

Către un frate care dorea să-și facă voia: „Nu-L învăța pe Domnul ce are de făcut!”

Ce-l face pe călugăr? Tăierea vocii.

Părintele Iachint îndemna permanent la prezența la biserică, la trapeză, la ascultare: „Cine nu păzește lucrurile acestea în viața monahală nu poate să biruiască, ci este biruit de patimi, care ușor-ușor se încuibează. Dar dacă cineva păzește biserica, trapeza și ascultarea, patimile își fac mult mai greu loc în viața lui duhovnicească”.

Masa de obște este a doua biserică. Să fii înaintea de a începe slujba la biserică și să nu întârzii la masa de obște. Masa de obște este o continuare a slujbei din biserică. Se citește cuvânt

de folos – ești cu mintea la Dumnezeu. La biserică se hrănește sufletul, iar la masă să nu hrănim doar trupul, ci și mintea prin cuvântul care se citește. Să nu se vorbească în timpul mesei. Dacă la acestea două se silește cineva – la biserică și la masa de obște –, pe cea de-a treia nu îi va fi greu să o îplinească – adică ascultarea. Căci și-n ascultare, fără efort, mintea va continua să se roage, uneori fără să-și dea seama. Cine face ascultare în felul acesta, liturghie săvârșește. Dar cine va face ascultare cârtind, bârfind și judecând este ca robul la stăpân care lucrează pentru un blid de mâncare, pentru o haină, pentru un pat și doar atât.

Părintele Iachint insista foarte mult pe mărturisirea sinceră a gândurilor, știind că aceasta are un rol deosebit în viața monahală. „Dacă nu-ți mărturisești gândurile, acestea rămân și nu fac altceva decât să sape la temelia casei sufletești. Să-i mărturisești totul duhovnicului, să-i spui totul, să nu ascunzi nimic.”

Punea accent pe fidelitatea față de mănăstire: „Să iubești locul unde ai fost chemat. Mănăstirea este ca o mireasă pe care ți-ai ales-o și trebuie să ții la ea ca la tovarășul tău, ca la familia ta. Mai mult decât atât: să iubești trecutul, prezentul și viitorul acelei mănăstiri, să-i iubești pe părinții care au viețuit în mănăstire, să-i pomenești în rugăciunile tale, să te simți în duh de comuniune cu ei și să-i iubești pe cei împreună nevoitori.”

Fiind întrebat care trebuie să fie virtuțile unui călugăr, părintele Iachint a zis: „Smerenia. Smerenia este virtutea din care se nasc toate virtuțile. Dacă ai smerenie, ai temelia vieții duhovnicești. Fără smerenie nu poți să zidești. Rugăciunea, dacă este așezată pe smerenie și izvorăște din smerenie, atunci curge, cântă inima. Dar dacă nu este așezată pe smerenie, deși

te străduiești, rugăciunea este ca o aramă răsunătoare și ca un chimval răsunător. În așa fel se face rugăciunea pentru cel care nu se roagă cu smerenie. Rămâne numai la nivelul de jos și nu urcă spre înălțimi.”

Nu putem uita primăvara anului 1956, când un grup de părinți și frați din obștea Mănăstirii Sihăstria, în frunte cu protosinghelul Dosoftei Moraru, am fost transferați la Putna pentru înnoirea vieții monahe de aici. Printre acei frați mă aflam și eu atunci. N-am regretat niciodată plecarea noastră la Putna.

Dacă ar fi să iau viața de la capăt, tot călugăr m-aș face.

Când îl mâhneau cei din obște spunea: „Să ne pedepsească Dumnezeu cu o oră mai devreme de ceasul morții, să ne dea timp de pocăință și de ispășire!”

În ultimii ani ai vieții, unui ucenic care îi cerea rugăciunile sale îi spunea: „Rugăciunea mi-a rămas. Nu te voi uita!”

Spunea odată: „Starețul trebuie să aibă atâta răbdare încât să-i biruie pe toți din obște prin ea”.

Referitor la căderea de-a dreapta: „Dracul, dacă vede că nu te poate ține înapoi, te trimite prea înainte. Pentru aceasta, ține dreapta socoteală”.

Asigură-ți pustia inimii și poți fi sihastru în mijlocul orașului.

Un conducător este bun după felul în care își alege „statul major.”

Noi, călugării, ne-am dăruit cu totul lui Dumnezeu, I-am dat însuși trupul nostru, tot ce suntem noi, viața noastră. Dându-ne cu totul lui Dumnezeu I-am dat și inima căci în ea neîntrerupt trebuie să fie pomenirea Numelui lui Iisus. Ce altă jertfă ar putea aduce un călugăr lui Dumnezeu?

Despre povățuitorul duhovnicesc

Preoția este expresia cea mai înaltă a iubirii față de Hristos. Sufletul preotului trebuie să fie deschis ca o carte în care să ardă dragostea pentru Dumnezeu și pentru aproapele. Cel care cuvântă este dator ca mai întâi să cuvânteze prin viața lui virtuoasă. A vorbi despre virtuți, despre învățătura lui Hristos, despre voia lui Dumnezeu fără a lucra virtuțile, fără a le trăi în fiecare clipă este o mare nebunie, este de râsul diavolilor.

Despre însemnătatea părintelui duhovnicesc, Părintele Iachint spunea: „Urcușul duhovnicesc nu poate fi înfăptuit decât sub îndrumarea unui duhovnic iscusit. Îndrumarea sufletelor spre mântuire, ridicarea din prăpastia păcatelor, a patimilor, din deznădejde, este o artă care nu se învață pe băncile școlilor, ci numai în lupta cu viața. Această artă poate fi deprinsă numai la școala smereniei, a ascultării, a lepădării de sine, numai în lumina lui Hristos. Omul în viață poate învăța orice singur, dar tainele sufletului și ducerea războiului nevăzut nu pot fi înfăptuite decât sub povățuirea unui duhovnic înțelept. Mântuirea sufletului se pune în aceiași termeni ca și în veacurile trecute „căci Iisus Hristos, ieri și azi și în veci, același este” (Evr. 13, 8).

Fără un povățuitor se urcă greu pe scara virtuților. Uneori crezi că ai urcat dar de fapt ești tot la bază.

Dacă nu ești un preot bun, primii care nu te respectă sunt cei din casa ta; soția și copiii te arată lumii ce fel de preot ești. Omul nu a fost făcut să fie duplicitar. Oricât te-ai ascunde, limbajul faptelor și al atitudinilor tale te arată lumii cine ești. Așa că cei din casă te arată lumii cum ești de fapt ca preot și dacă ți-ai împlinit misiunea ta, nu numai în cele ce se văd, ci și în inima și în sufletul tău; familia arată lumii dacă ți-ai închinat inima și sufletul lui Dumnezeu. Asta înseamnă ceea ce poporul numește „casa de sticlă a preotului”; cuvintele pot minți, pot fi nuanțate, pe când faptele au o anume brutalitate a sincerității. De aceea, Sfinții Părinți ne atrag atenția să ne îngrijim de limbajul mut al faptelor. Îi vedem pe credincioși tăcând adeseori, dar aceasta nu înseamnă că nu înțeleg foarte multe lucruri la fel de bine ca părinții duhovnicești de odinioară. Pe surdomuții care îți urmăresc gesturile cu mare atenție nu-i poți minți. În simplitatea lor, dispun de o intuiție surprinzătoare. Așa și credincioșii. Ei nu sunt convinși de cuvintele frumoase pe care le rostim, ci de gesturile noastre, de comportamentul nostru, de faptele noastre. Nu întâmplător Mântuitorul ne-a atras atenția asupra faptelor și a mărturiei pe care acestea o aduc, despre credința pe care o trăim și o mărturisim. Dacă gândul îl poți ascunde după cuvinte, faptele nu le poți dosi; ele te dau de gol când nu te aștepți.

Duhovnicii au fii spirituali după statura lor; niciodată un duhovnic mic nu are fii duhovnicești mari; n-a trimis Mântuitorul pe ucenicii Săi doi câte doi pentru a predica Evanghelia Sa? Se poate vedea aici puterea sfințitoare a lucrului dumnezeiesc, dar și lucrarea omenească, ca strădanie a firii umane de a se înălța spre zările strălucirilor divine. Marii duhovnici au creat adevărate academii de spiritualitate în cadrul cărora s-au format mulți părinți duhovnicești. Duhovnicia,

preoția și rugăciunea lui Iisus au la bază o succesiune harică fără de care nu pot fi concepute.

La spovedanie îi spunea unui părinte slujitor: „Să slujești cu pace, că slujești cu îngerii”.

Despre rugăciune

Despre stăruința în rugăciune spunea: „Cere cu nădejdea că vei și primi, iar dacă întârzie răspunsul, ceartă-te cu Domnul, și Domnul nu Se va supăra, văzând stăruința ta”.

Într-adevăr, nimic pe lume nu are dușmani mai mari ca rugăciunea. Este absolut necesar ca fiecare creștin să caute timp de rugăciune, să-și facă un program de rugăciune, așa cum își face program pentru treburile zilnice.

Despre lipsa de râvnă la rugăciune spunea: „Arde pământul sub noi și tu dormi!”

Rugăciunea trebuie spusă cu timp și fără timp. Pentru pravilă și canon să ai un program că te așteaptă Domnul și Maica Domnului să-ți faci datoria. În rest, program de voie. Oriunde ai fi, în orice poziție ai sta, mintea să fie la Domnul. Așa să găsești pustia inimii. Chiar și în mijlocul mulțimii, în tren sau în orice altă împrejurare, încearcă să taci și să fii singur cu Dumnezeu.

Chiar dacă simțim că rugăciunea noastră nu este fierbinte, că nu ne putem concentra, că sufletul este risipit, totuși să ne rugăm, să ne rugăm cum putem, căci vom ajunge să ne rugăm cum trebuie. Sufletul se încălzește încetul cu încetul

prin șederea îndelungată în fața lui Dumnezeu, prin cugetarea permanentă la lucrarea lui Dumnezeu, la sfârșitul nostru, la minunile pe care le face Dumnezeu în fiecare clipă cu noi. Cu timpul, sufletul va căpăta deprindere și va dori rugăciunea așa cum trupul are nevoie de aer și de apă. Astfel, vom ajunge să zicem și noi cu împăratul David: „în ce chip dorește cerbul izvoarele apelor, așa Te dorește sufletul meu pe Tine, Dumnezeule” (Ps. 41, 1). Rugăciunea va începe să curgă cu vreme și fără vreme, devenind ca un izvor pururea curgător, încât ne vom ruga oriunde și în orice condiții.

Să vă rugați rostind rugăciuni scurte în camera inimii: un psalm, „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”, „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-mă”, o rugăciune către îngerul păzitor sau către alți sfinți la care avem evlavie și chiar câteva închinăciuni care sunt de mare folos.

Să nu se neglijeze rugăciunea obștească – dimineața, înainte și după-masă, seara –, frecventarea bisericii, milostenia, rugăciunile de mulțumire pentru darurile mari și mici, toate primite din marea milostivire a lui Dumnezeu. Cerea să nu se neglijeze rugăciunile către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, mijlocitoarea noastră, nădejdea noastră în toate încercările.

Deși avea rugăciunea inimii, din smerenie, când i se cerea sfat despre rugăciunea lui Iisus spunea: „Nu știu nimic despre rugăciunea aceasta. Mergi la părinți mai îmbunătățiți.”

Despre rugăciunea lui Iisus: „E atât de tainică rugăciunea aceasta... Și mai întâi de toate, trebuie multă smerenie. Smerenia este mai presus de toate.”

Fiind întrebat de ce nu se statornicește rostirea rugăciunii lui Iisus a răspuns: „Pentru că nu o zici din inimă. Când țâșnește din inimă, n-o mai uiți, chiar dacă vrăjmașul nu te lasă!”

Pentru alții îndemna să ne rugăm așa: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul și pe binefăcătorii mei!”

Nu accepta să lucrezi rugăciunea decât cu mintea. Despre rostirea rugăciunii cu gura a spus: „Trebuie să fii retras undeva în singurătate ca să o poți rosti cu gura; or, aflându-te în lume, acest lucru dezvăluie taina.”

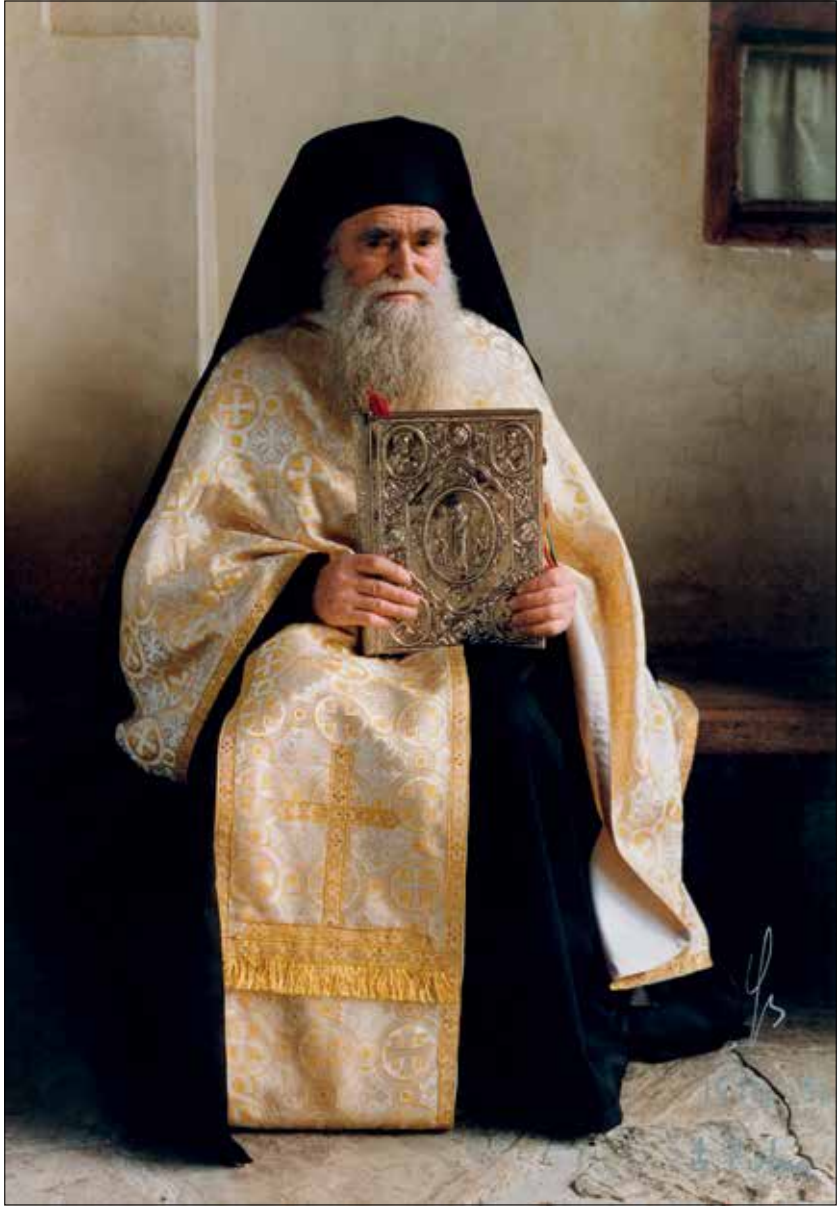
În timpul slujbelor trebuie să zici rugăciunea „Doamne Iisuse” numai dacă mintea poate fi atentă și la rugăciune și la slujbă. Altfel, e mai bine să fii atent la ce se cântă și se citește în biserică.

Adesea vorbea despre sinergie. Întrebat ce înseamnă a răspuns: „Dai voință, iei putere.”

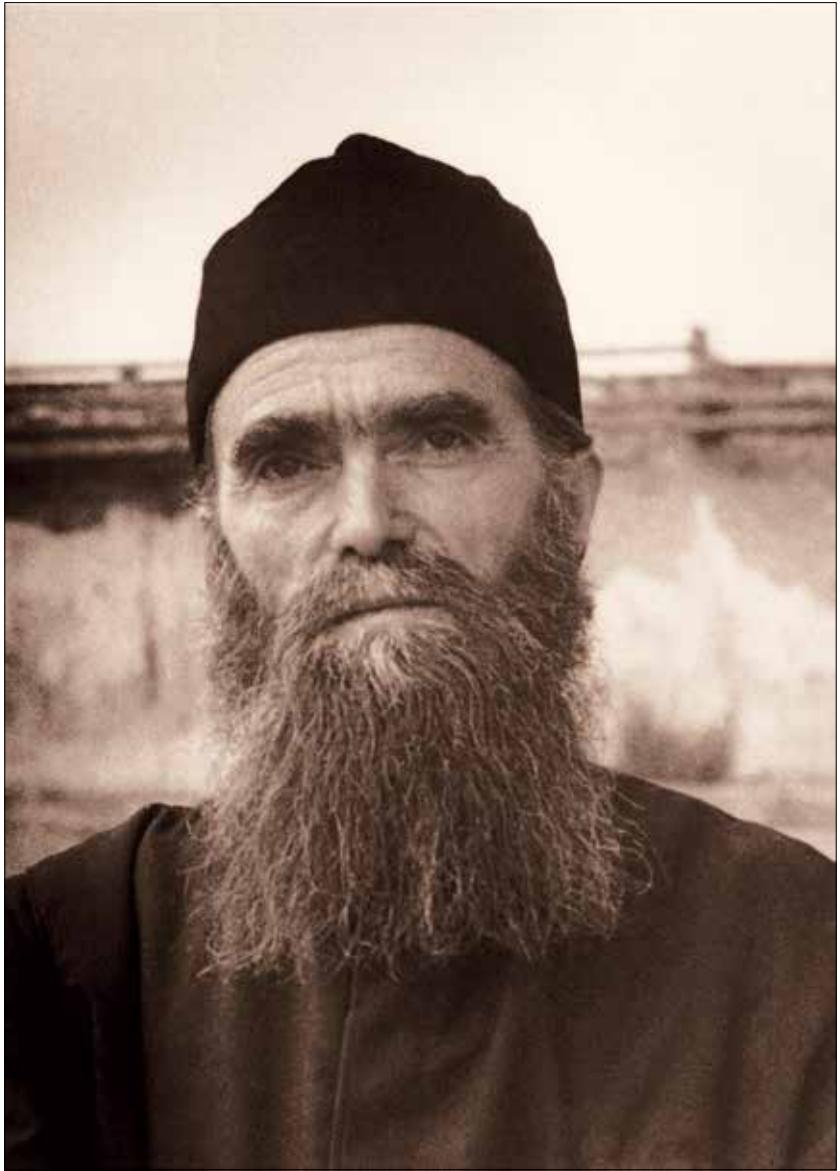
Când postești, cel mai greu te lovește setea și te trezești cu gândul: „Mi-e sete!” Dar tu să mergi mai departe și să zici: „Mi-e sete de Tine, Doamne! Eu beau apă, iar Ție Ți-au dat oțet și fier!”

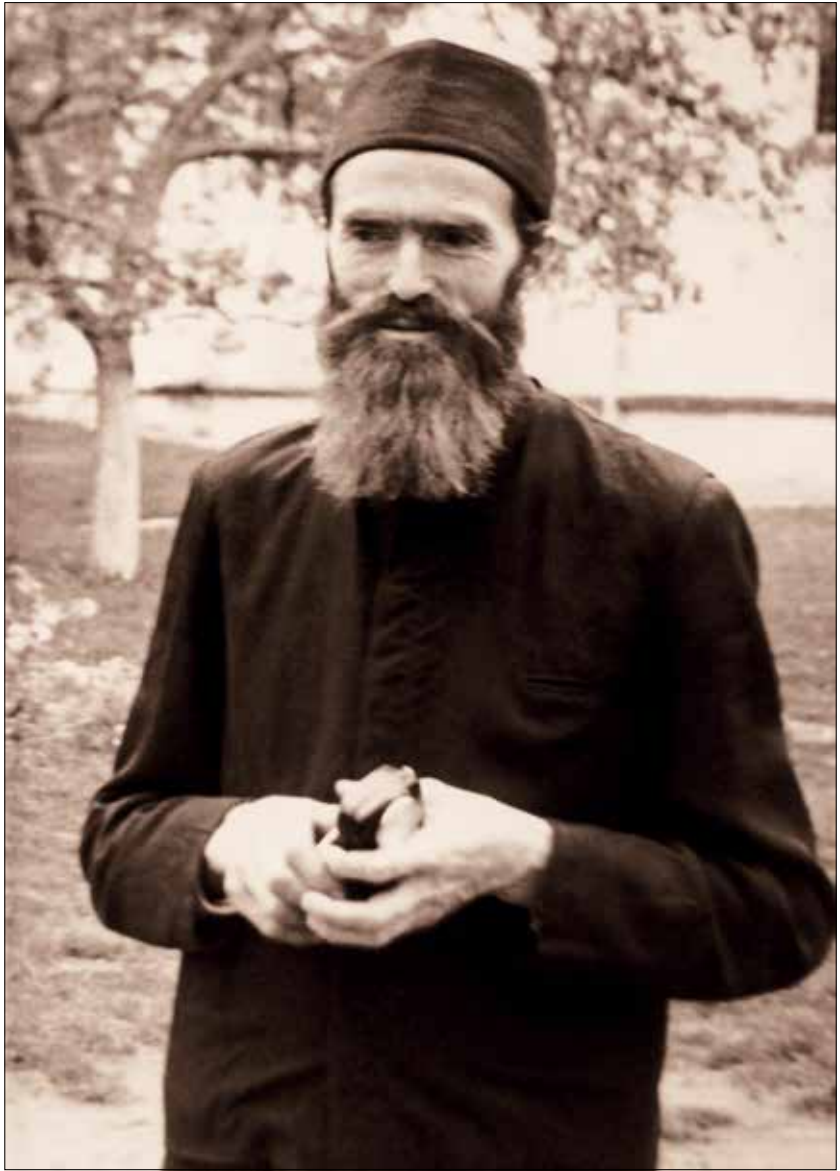
În rugăciune, iubindu-L pe Domnul, ceartă-te cu El: „Al Tău sunt, Doamne; vrei, nu vrei să mă mântuiești, al Tău sunt!”

ALBUM FOTO

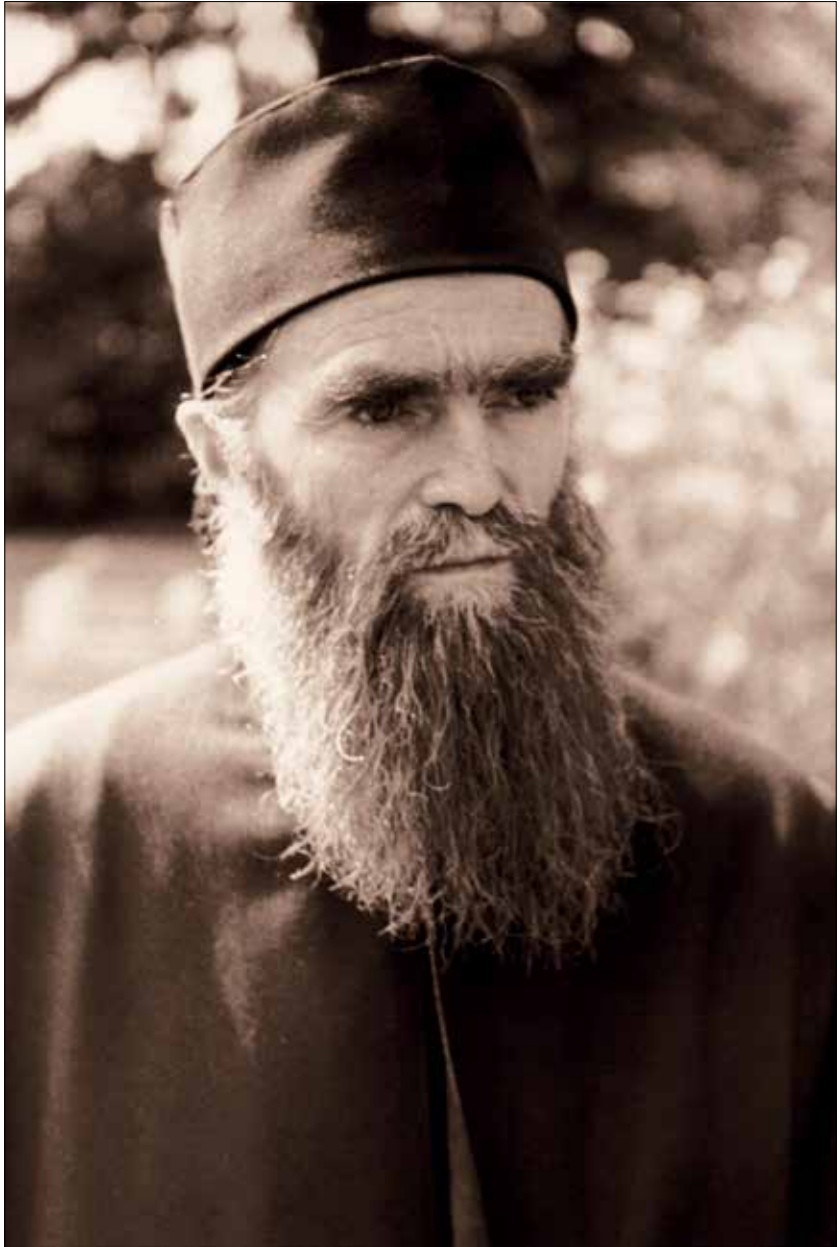

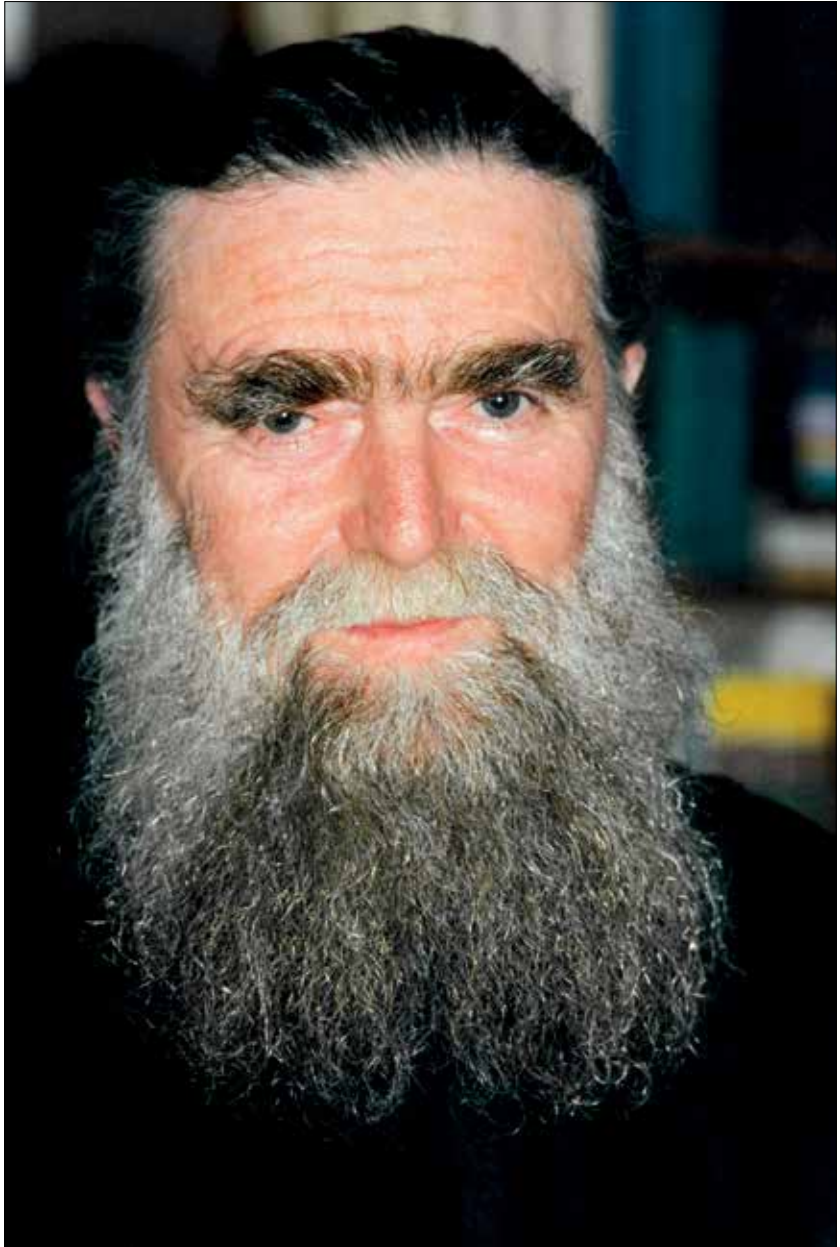
Părintele Iachint așteptând oaspeți, 1990

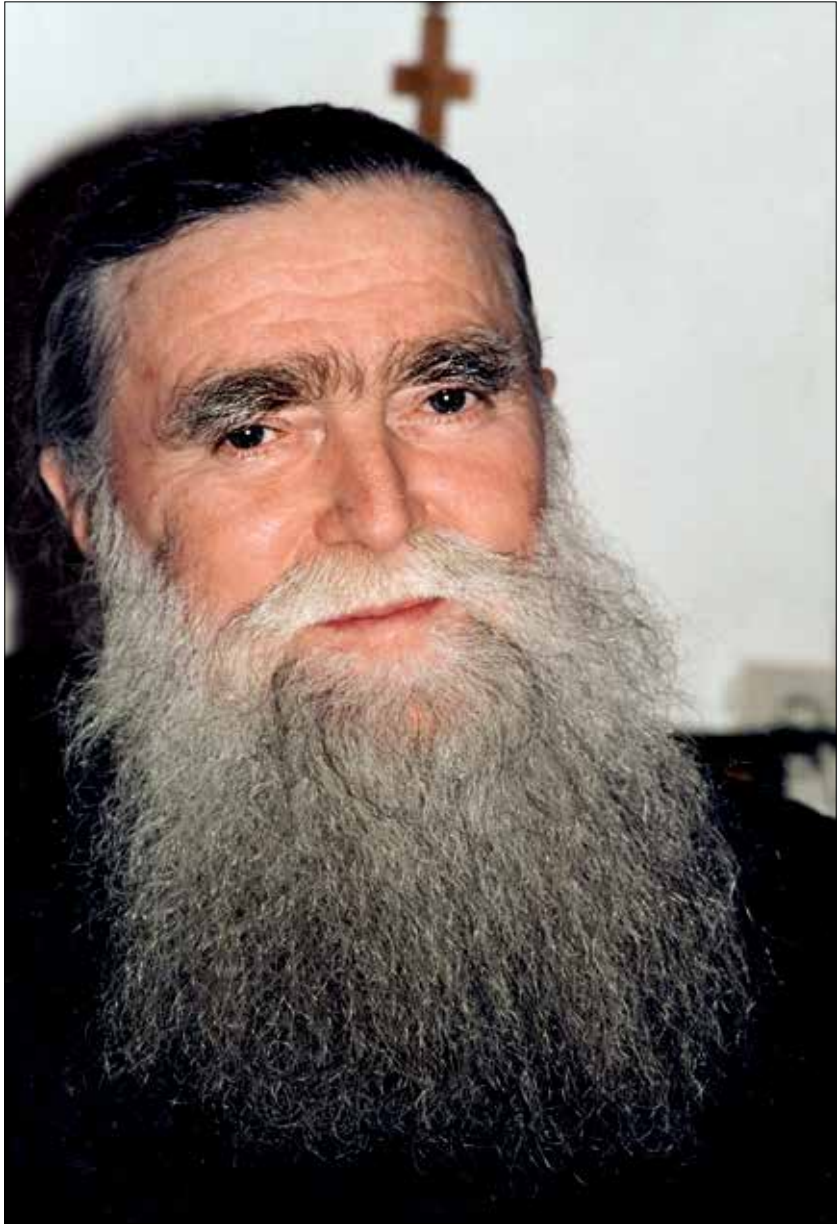

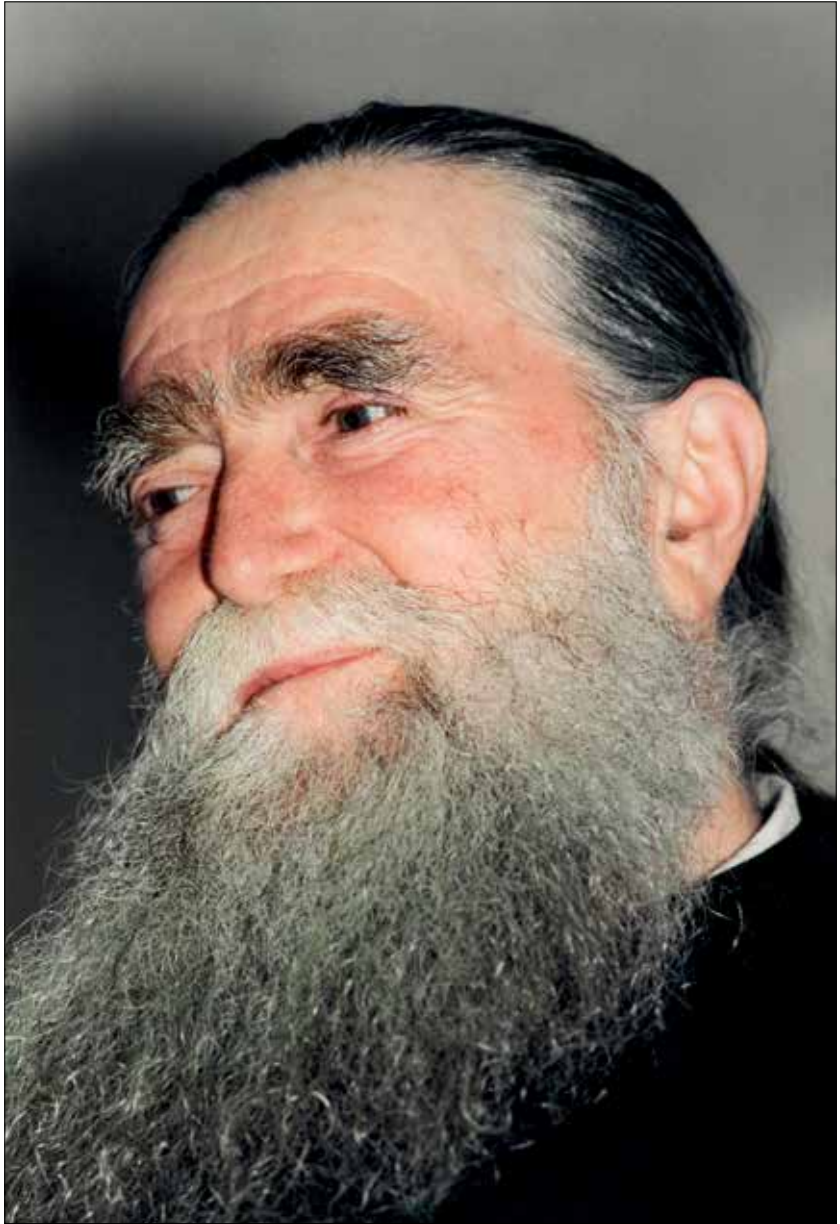
Părintele Iachint,
împărtășind încă tainele și bucuria Putnei, 1977

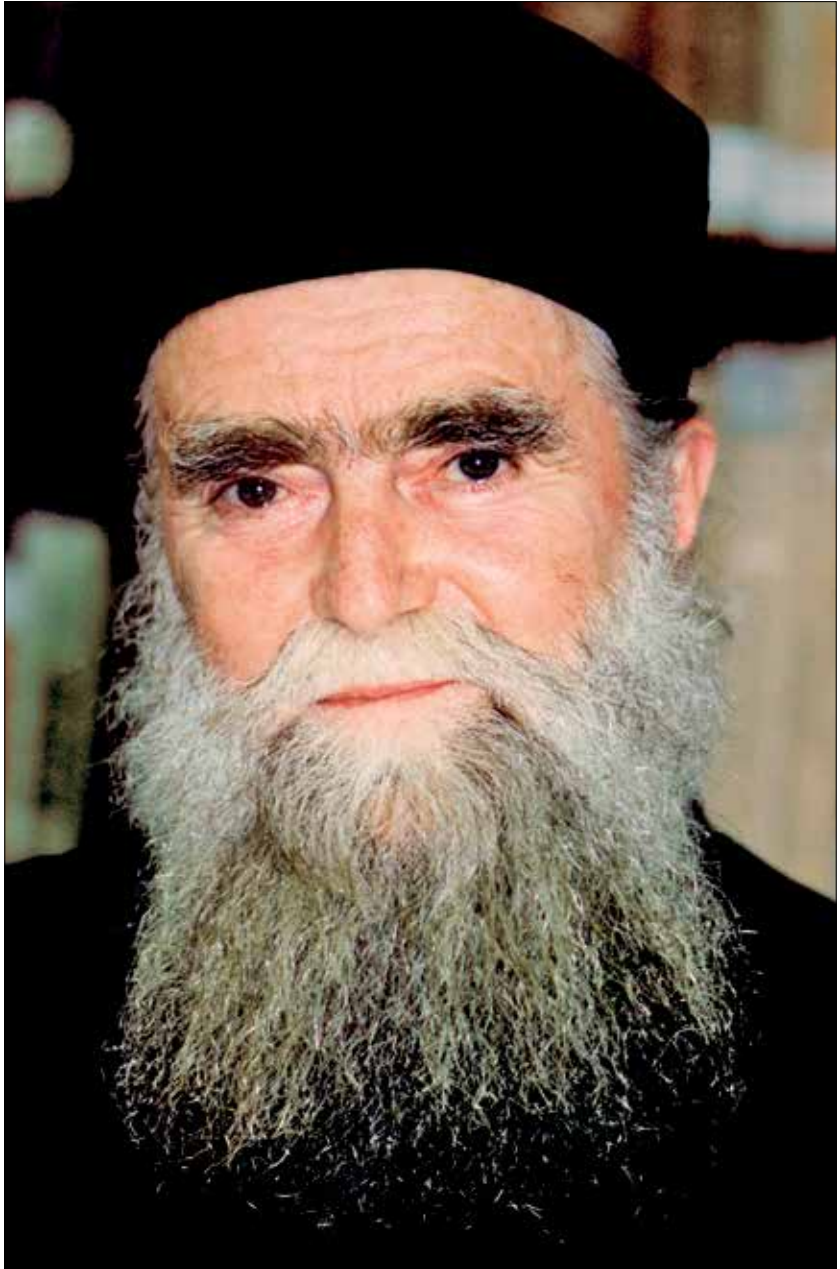

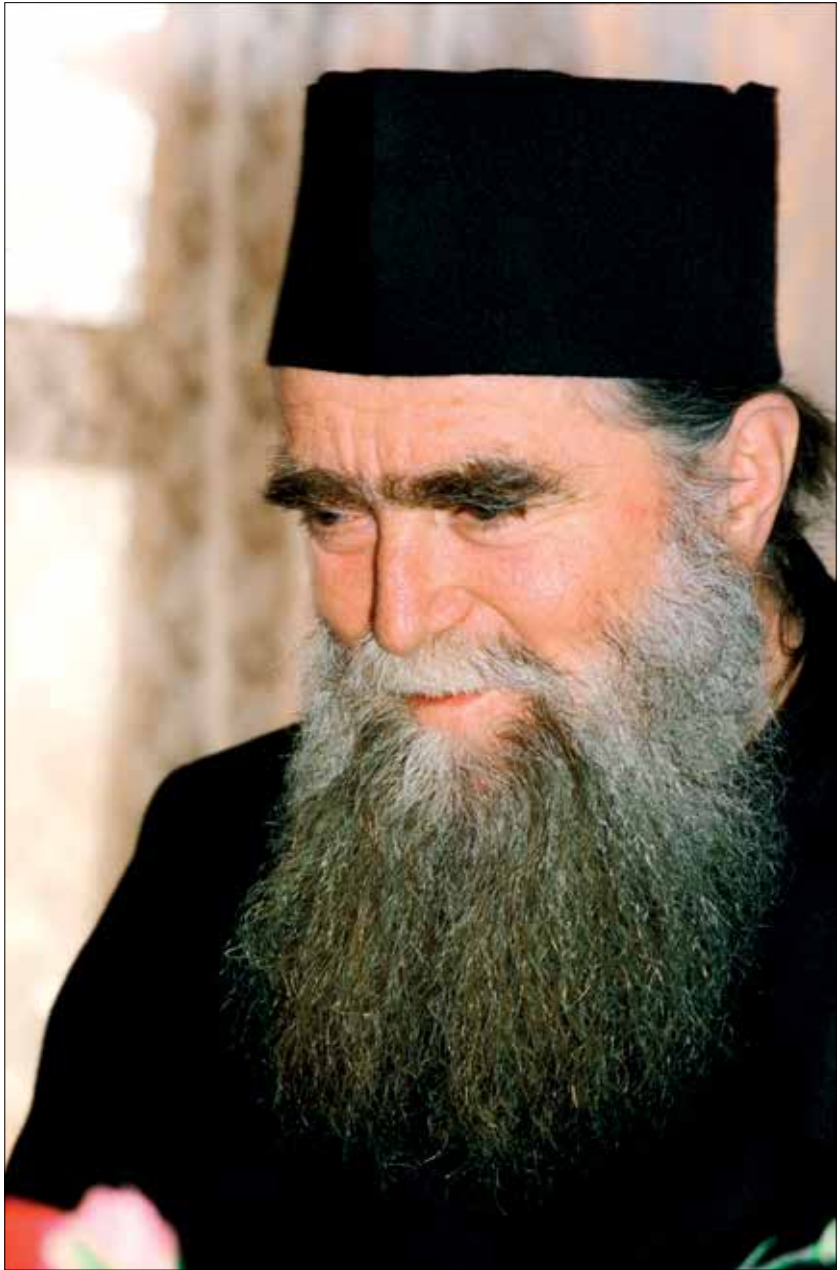
Tăcut și autoritar

Blând și iubitor

Răbdător și în bucuria smereniei

Obștea Mănăstirii Putna, 1993

Obștea Mănăstirii Putna, 1996

Cu Arhim. Efreim Chișcariu, la Mănăstirea Neamț

Ieroschim. Chesarie Albeață, Protos. Iachint Unciuleac, Ierom. Iorest Grebenea, Arhid. Teofilact Ciobică, monah Ioan Ionescu, Mănăstirea Putna, 1978

Obștea Mănăstirii Putna, 1960.
În centru, părintele stareț, Ierom. Pimen Zainea

Obștea Mănăstirii Putna, 1956.
În centru, părintele stareț, Protos. Calinic Lupu

Cu Ierom. Pimen Zainea și
Ierom. Serapion Zaharia

Obștea Mănăstirii Putna, 1986

Cu Arhim. Gherasim Cucușel
și Ierom. Pimen Zăinea

La parohia Laura – Vicovu de Sus, 23 aprilie 1993

Cu Ierom. Visarion Bârsan și Ierom. Clement Haralam, în chilia părintelui

Cu Arhim. Teodor Pavlo, în chilia părintelui

În fața bisericii Putnei, cu monahul Ioan Ionescu

Cu Ieroschim. Chesarie Albeață

În picioare,
Arhim. Iachint Unciuleac,
Ierod. Petroniu Bulbucan,
directorul Tipografiei
Mănăstirii Neamț,
Gheorghe Parfene și
Ierod. Gherasim Curaciuc,
la Mănăstirea Neamț

Cu monahul Sebastian Șcheuleac

Ierom. Ioanichie Bălan,
Ierom. Iachint Unciuleac,
Ieroschim. Paisie Olaru și
Arhim. Victorin Oanele,
la Mănăstirea Sihăstria

Alături de Ierom. Serapion Zaharia și Ierom. Pimen Zainea

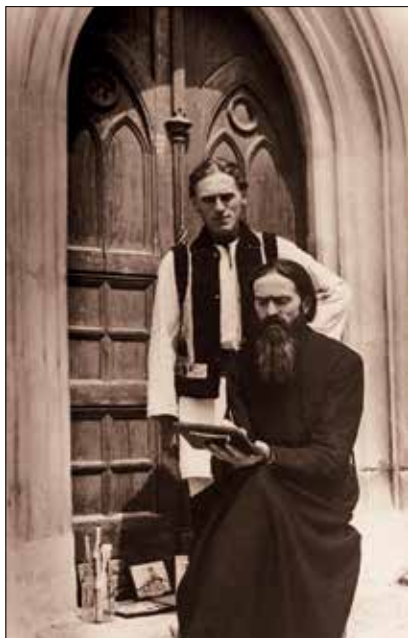

La sfințirea unui elicopter,
la începutul anilor '90

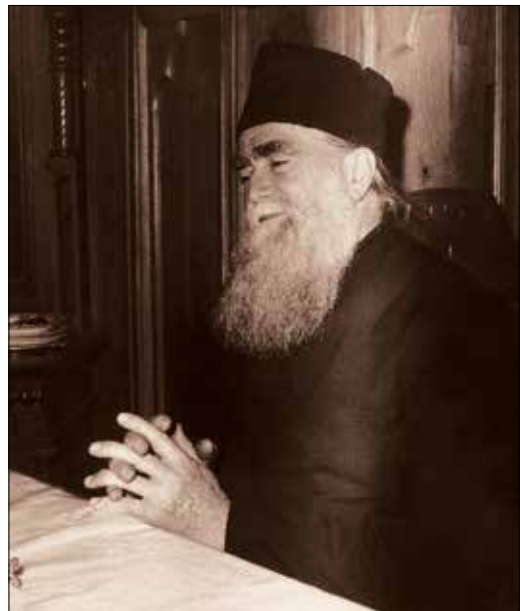
În mijlocul unui grup de ofițeri

În ușa bisericii, pictând,
1968

De vorbă cu credincioșii

La trapeză, împărtaşind din bucuria inimii

Arhim. Cleopa Ilie, Ieroschim. Varsanufie, Arhim. Iachint Unciuleac și Arhim. Ilarion Argatu, la Mănăstirea Sihăstria

Înainte de slujbă

La sfințirea apei, cu Ieroschim. Chesarie Albeață

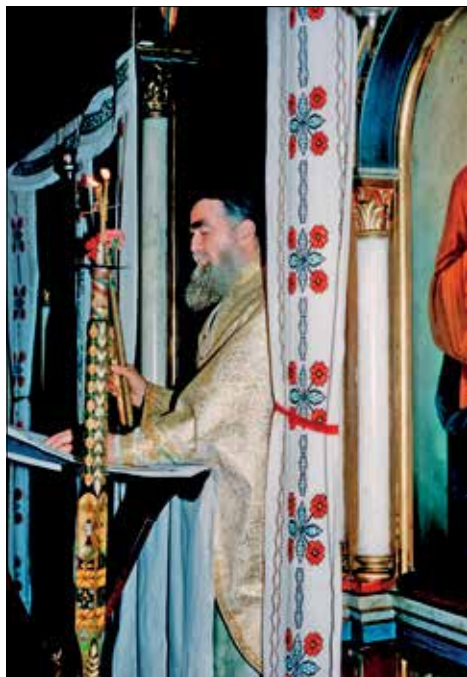
La hramul Mănăstirii Putna, cu Înaltpreasfințitul Pimen Zainea

Împărtaşind
cuvânt de învățătură

Tundere în monahism, 1988

De Paști,
citind Sfânta Evanghelie

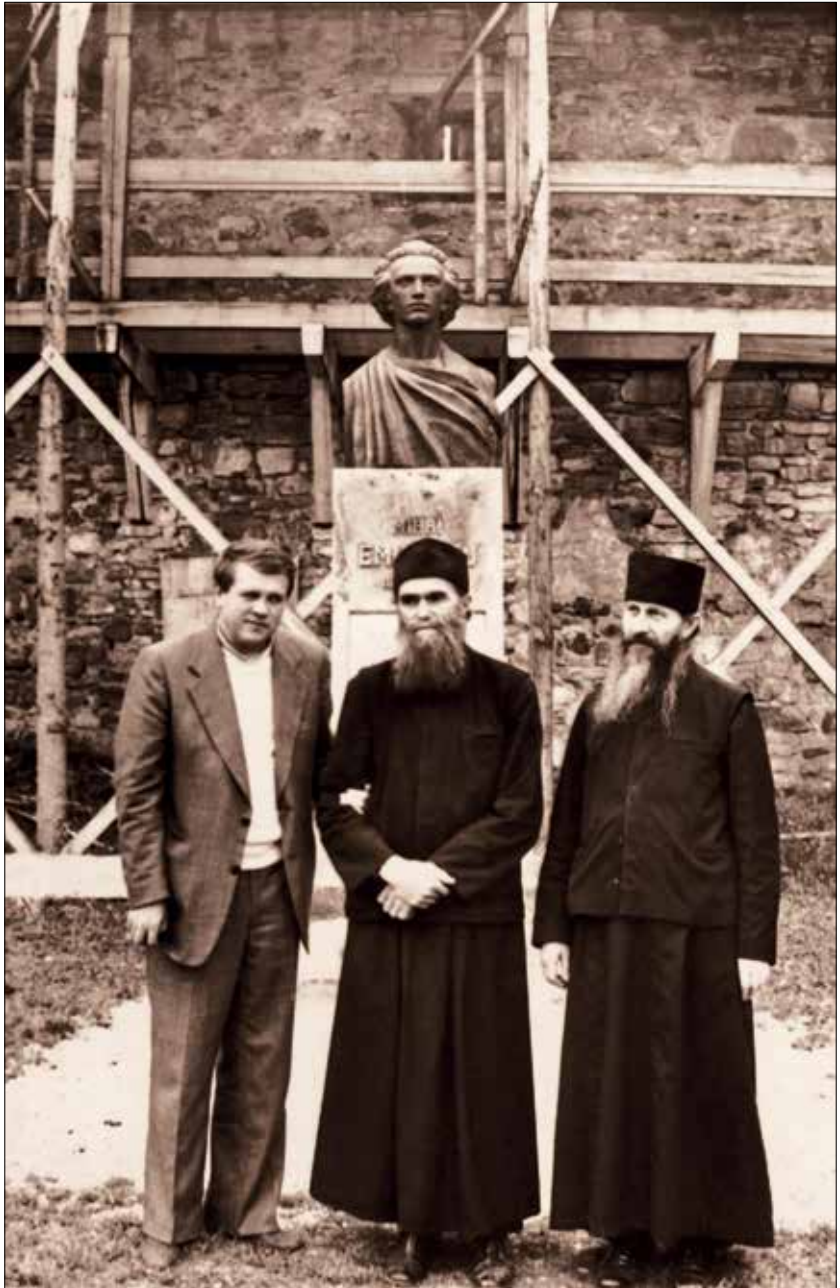

În sobor, la Izvorul Tămăduirii, cu Ierom. Visarion Bârsan
și Ierom. Calinic Dumitriu, azi Preasfințitul Calinic Botoșăneanul

Săvârșind taina Sfintei Cununii

Cu Ioan Alexandru și Arhim. Ioanichie Bălan

La mormântul
Sfântului Ștefan cel Mare

La mormântul Sfântului Ștefan cel Mare, cu Arhim. Pimen Zainea

La strană, cu obștea mănăstirii, 1991

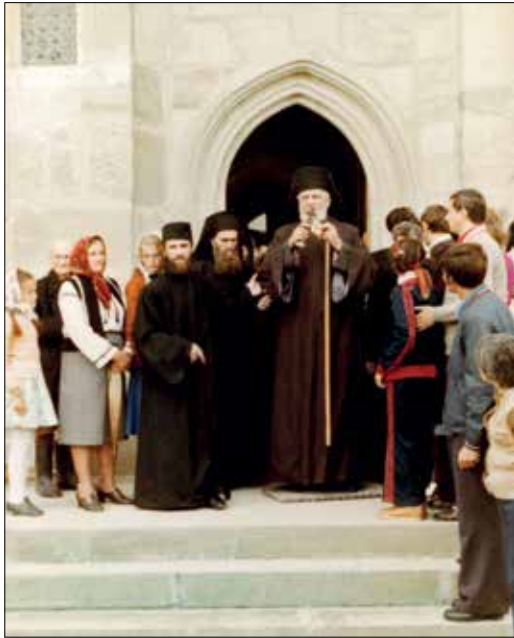
La primirea președintelui Mircea Snegur, 12 aprilie 1992

La primirea Patriarhului Ecumenic Dimitrios

În sobor, Ierom. Pamvo Buhăescu, Arhim. Iachint Unciuleac,
Preasfințitul Gherasim Cucușel și Arhim. Teodor Pavlo

PF Teoctist, IPS Pimen, PS Teofan Savu (azi Mitropolitul Moldovei și Bucovinei), Arhim. Iachint, Arhim. Melchisedec, Arhid. Teofilact, 1993

Ghidând oaspeți de seamă

La primirea Majestății Sale, Regele Mihai, Sfintele Paști, 1992

Cu un grup de elevi în Turnul Eminescu

Cu IPS Teoctist și arhitecții Virgil Antonescu și Ștefan Baș, 1984

Ierom. Antonie Știrban, monah Ioan Ionescu, Arhim. Iachint Unciuleac,
Protos. Petroniu Tănase, Arhim. Melchisedec Velnic

Arhim. Iachint, Arhim. Teodor Pavlo și PS Gherasim Cucușel

Cu Arhim. Dosoftei Moraru și Protos. Veniamin Palaghiu, la Mănăstirea Agapia

Cu un grup de pelerini

Cu fi ai Bucovinei

Cu IPS Mitropolit Daniel în parohia Bilca, 1992

Cu Ierod. Ioasaf Unciuleac,
alături de ctitori și binefăcători

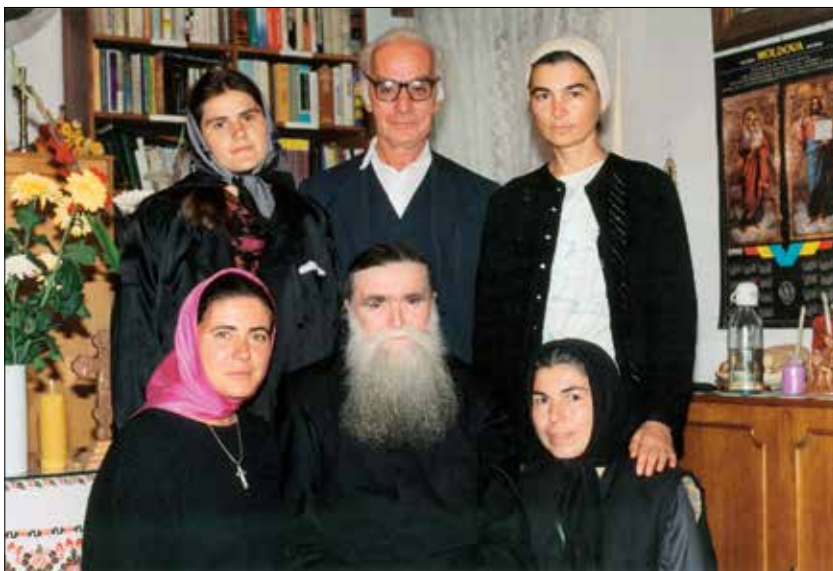
Cu oaspeți din străinătate

Stylianios Kementzetzidis, Alexandros Taflanidis, Arhim. Iachint, monah Sava Filotheitis, Ierom. Antonie, Ierom. Pantelimon Aioanei, Ierod. Melchisedec

Cu Stravrofora
Evelina Tănase,
la Mănăstirea Slatina

Înconjurat de fii duhovnicești

La Mănăstirea Sihăstria

Cu monahiile Ecaterina și Filofteia Sbiera de la Mănăstirea Agapia

La stupină

Pe Dealul Sion

Rugăciunea la punerea temeliei
schitului Sihăstria Putnei,
cu Ierom. Pamvo Buhăescu,
24 aprilie 1990

Cu Ierod. Gherasim Curaciuc și Ierom. Visarion Bârsan,
Sihăstria Putnei, 24 aprilie 1990

Lângă mormântul
Mitropolitului Isaia Baloșescu

La tunderea în monahism
a părintelui Melchisedec Velnic

La sfat cu Părintele Iachint, 1996

Arhim. Iachint Unciuleac și Ierom. Melchisedec Velnic
la canonizarea Sfântului Ștefan cel Mare, București, 21 iunie 1992

Părintele Iachint,
duhovnicul,
23 iunie 1998,
câtre orele 11.00

Orele 18.00...
aceeași zi, același an,
în același scaun
de spovedanie,
plecat deja
pe drumul veșniciei

Un ultim omagiu

CUPRINS

IPS Pimen, <i>Dumnezeu îi ocrotea prin rugăciunile lui</i>	7
Arhim. Melchisedec Velnic, <i>Părintele nostru</i>	9
<i>Repere biografice</i>	12
<i>Prima convorbire duhovnicească</i>	14
<i>A doua convorbire duhovnicească</i>	25
<i>Ghidaj realizat în anul 1977</i>	39
<i>Cuvânt de învățătură la tundere în monahism</i>	52
<i>Cuvânt la slobozirea din ascultarea de stareț</i>	54
<i>De vorbă cu Părintele Iachint</i>	57
<i>Cuvinte ziditoare culese de la fiii duhovnicești</i>	71
<i>Album foto</i>	88

COLOFON

*Cu voia Tatălui, cu ajutorul Fiului
și cu săvârșirea Sfântului Duh,
vede lumina tiparului volumul*

*PĂRINTELE IACHINT, STAREȚUL ȘI DUHOVNICUL,
care înmănunchează cuvinte ale*

*Părintelui Arhimandrit Iachint Unciuleac,
stareț al Mănăstirii Putna în perioada 1977–1992,
la praznicul Adormirii Maicii Domnului din anul 2015,
declarat de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române
„Anul omagial al misiunii parohiei și mănăstirii azi” și
„Anul comemorativ al Sfântului Ioan Gură de Aur
și al marilor păstori de suflete din eparhii”,
ca smerită mulțumire pentru slujirea de stareț și duhovnic
a părintelui nostru duhovnicesc.*

*Cuvintelor Părintelui Iachint păstrate la Mănăstirea Putna
li s-au alăturat cuvinte tipărite în volumele de „Convorbiri
duhovnicești” de Părintele Arhimandrit Ioanichie Bălan
și un interviu realizat de jurnalistul Mircea Motrici.*

*S-au îngrijit de acest volum
arhimandritul Melchisedec Velnic, starețul Mănăstirii Putna,
și obștea mănăstirii.*

Cineva l-a întrebat odată pe părintele Iachint de ce Dumnezeu îngăduie ca oamenii onești, drepecți, să aibă o viață plină de suferință. Părintele Iachint a răspuns: „Suferința este dată celor aleși!”

